

DE PRAKTIJK

DE WEG NAAR DE LOUTERING

I

DE LOUTERING VAN DE GEEST

1. De mensen zijn vol wereldse driften die hen naar ontgoocheling en lijden voeren. Er zijn vijf manieren om zichzelf te bevrijden uit de boeien van de wereldse driften.

Ten eerste zouden zij een juiste opvatting moeten hebben over de dingen, een opvatting gebaseerd op nauwkeurige observatie, zodat zij de oorzaken en gevolgen en hun betekenis op de juiste manier kunnen begrijpen. Vermits de oorzaak van het lijden geworteld is in de begeertes en gehechtheden van het gemoed, en vermits verlangens en gehechtheden gekoppeld zijn aan een verkeerd inzicht van een ik-heid, wordt de ware betekenis van de wet van oorzaken en gevolgen miskend. Daarom is vrede slechts mogelijk wanneer het gemoed bevrijd kan worden van deze wereldse driften.

Ten tweede kunnen de mensen zich van dergelijke verkeerde inzichten en de daaruit voortvloeiende wereldse driften bevrijden door de geest zorgvuldig en geduldig onder controle te houden. Dankzij een doeltreffende geestescontrole kunnen zij vermijden dat begeertes opkomen onder de prikkel van de ogen, de oren, de neus, de tong, de huid en alle daaruit voortkomende mentale processen. Zo doende snijden zij de ware wortel van alle wereldse driften af.

Ten derde zouden zij juiste gedachten moeten hebben

wat betreft het geschikte gebruik van de dingen rondom ons. Dat is: wat betreft voedsel en kleding, zouden ze niet daaraan moeten denken in termen van gemak en genieting, maar enkel in termen van de behoeften van het lichaam. Kleding is noodzakelijk om het lichaam te beveiligen tegen de uitersten van hitte en koude, en ook om het schaamtegevoel van het lichaam af te dekken. Voedsel is noodzakelijk om het lichaam in stand te houden, om het de goede conditie te geven bij het streven naar Verlichting en Boeddhaschap. Wanneer men op deze wijze denkt, dan hebben wereldse driften geen kans op te komen.

Ten vierde zouden de mensen moeten leren verduuldig te zijn. Ze zouden de ongemakken van hitte en koude, honger en dorst moeten leren verdragen; ze zouden moeten leren geduldig te zijn en verdraagzaam onder bedrog en beledigingen. Het is immers de beoefening van verdueligheid die vuren van de wereldse driften die het lichaam verteren, blust.

Ten vijfde zouden ze moeten leren het gevaar vooraf te zien en het dan te vermijden. Net zoals een wijze mens zich afzijdig houdt van op hol geslagen paarden en van razende honden, zo dient men geen vriendschap te sluiten met boze mensen; men gaat ook niet naar plaatsen die de wijze mens vermijdt. Beoefent men op die wijze voorzichtigheid, dan zullen de vuren van de wereldse driften vanzelf doven.

2. Er zijn in de wereld vijf soorten van begeertes.

Er zijn de begeertes die oprijzen uit de vormen het

De Weg naar de Loutering

oog ziet; uit de klanken die het oor hoort; uit de geuren die de neus ruikt; uit de smaken die de tong proeft; uit de contacten die de huid voelt. Het is vanuit deze vijf poorten van begeren dat het lichaam naar welbehagen verlangt.

De meeste mensen worden beïnvloed door dit lichamelijke verlangen naar welbehagen en zien niet de risico's die aan dit welbehagen gekoppeld zijn. Zo vallen zij in een duivelse valstrik, net zoals een hert in het bos gevangen wordt in de valkuil van de jager. Deze vijf poorten van begeren gekoppeld aan de zinnen zijn de gevaarlijkste valstrikken. Worden de mensen erdoor gevangen, dan geraken zij in de wereldse driften verstrikt en komen zij tot lijden. Daarom moeten zij de manier kennen waarop ze uit deze valstrikken geraken.

3. Er is niet één enkele manier om bevrijd te geraken van de wereldse driften. Veronderstel dat je achtereenvolgens een slang, een krokodil, een vogel, een hond, een vos en een aap zou vangen, zes dieren van verschillende aard, en je zou ze met een stevig touw aanmekaar knopen en ze dan laten gaan. Elk van de zes dieren zou willen terugkeren naar zijn eigen omgeving: de slang zoekt de beschutting van dicht grasland, de krokodil wil naar het water, de vogel wil opvliegen in de lucht, de hond wil naar zijn dorp terugkeren, de vos naar zijn hol en de aap wil de bomen van een groot woud opzoeken. Uit al die verschillende pogingen weg te geraken ontstaat een strijd. Vermits ze echter met een touw samengebonden zijn, zal steeds het sterkste dier winnen en de rest met zich meeslepen.

De Weg naar de Loutering

Net zoals de dieren in deze gelijkenis, zo wordt de mens steeds bekoord op verschillende wijzen, door de begeertes van zijn zes zintuigen: ogen, oren, neus, tong, huid en geest, en steeds wordt hij meegesleurd door het dominerende verlangen.

Maar wanneer de zes dieren alle aan een stevige paal vastgebonden worden, dan zullen ze alle proberen zichzelf te bevrijden en trekken totdat ze uitgeput zijn bij de paal blijven liggen. Net zo moeten de mensen die hun geest willen oefenen en in bedwang houden, hun gemoed aanpakken totdat er geen verdere storing vanuit de vijf zinnen komt. Wordt de geest onder controle gehouden, dan komen de mensen tot geluk nu en in de toekomst.

4. De mensen houden van hun egoïstisch welbehagen, dat een bron van eerbetuiging en faam is. Maar eerbetuiging en faam zijn als wierook dat zichzelf verbrandt en in de lucht verdwijnt. Jagen de mensen achter eer en applaus, verlaten zij het pad der waarheid, dan zijn ze in zeer ernstig gevaar en zullen ze gauw aanleiding tot spijt hebben.

Een mens die eer, rijkdom en liefdesgeschiedenissen najaagt, is net zoals een kind dat honig aflikt van de snede van een haarscherp mes. Bij het proeven van het honigzoet, dreigt het gevaar in zijn tong te snijden. Zo'n mens is als een man die een brandende toorts tegen de wind in draagt: de vlam zal vast en zeker zijn gezicht verbranden.

Men mag zijn eigen gemoed niet vertrouwen: het is vol begeren, haat en dwaasheid. Men mag zijn geest niet

De Weg naar de Loutering

vrij laten rondzwerfen, maar moet hem onder strenge controle houden.

5. Een volmaakte geestescontrole te verkrijgen is iets heel moeilijks. Zij die de Verlichting zoeken moeten zich eerst bevrijden van de vlammen van alle begeertes. Begeerte is een laaiend vuur. Wie de Verlichting zoekt moet het vuur van begeren vermijden, zoals een man die een lading hooi vervoert, vuurvonken vermijdt.

Maar het zou voor een mens dwaas zijn zijn ogen uit te steken uit angst door aangename gedaanten bekoord te worden. De geest is de meester; houdt men de geest onder controle, dan verzinken ook de ondergeschikte begeertes.

Het is moeilijk de weg naar de Verlichting te volgen, maar moeilijker nog wordt het wanneer de mensen geen gemoed hebben om die weg te zoeken. Zonder Verlichting is er in deze werelden van geboorte en dood slechts eindeloos lijden.

Een mens die de weg naar de Verlichting zoekt, is als een os die een zware last doorheen een modderveld moet sleuren. Wanneer die os zich tot het uiterste inspant zonder te letten op andere dingen, dan kan hij de modder overwinnen en dan tot rust komen. Net zo is het met de geest: wordt hij onder controle gehouden en blijft hij op het juiste pad, dan zel de modder van het begeren hem tenslotte niet meer hinderen en zal zijn lijden verdwijnen.

6. Zij die het pad naar de Verlichting zoeken, moeten om te beginnen al hun zelf-trots laten varen en in

nederigheid het licht van Boeddha's leer aanvaardden. Alle schatten van de wereld, al het goud, al het zilver, alle eer en roem zijn niets vergeleken bij wijsheid en deugd.

Om van een goede gezondheid te genieten, om geluk over zijn gezin te brengen, om aan alle wezens vrede te schenken, dient men eerst meester te zijn over het eigen gemoed. De mens die zijn geest in bedwang houdt, kan de weg naar de Verlichting vinden. Wijsheid en deugd komen dan vanzelf tot hem.

Net zoals schatten uit de bodem opgegraven worden, zo verschijnt de deugd vanuit goede daden, en wijsheid komt te voorschijn uit een zuiver en vredig gemoed. Om veilig doorheen de mazen van het menselijk leven te geraken, heeft men het licht van de wijsheid en de leiding van de deugd nodig.

De leer van de Boeddha, die aan de mensen toont hoe ze begeren, haat en dwaasheid kunnen uitdrijven, is een goede leer. Zij die deze leer volgen, bereiken het geluk van een goed leven.

7. De menselijke wezens hebben de neiging zich steeds te verplaatsen in de richting van hun gedachten. Als ze gedachten van begeerte koesteren, worden ze nog meer begerig; als ze gedachten van haat koesteren, worden ze nog haatdragender; als ze gedachten van wraak koesteren, worden ze nog wraakzuchtiger.

Ten tijde van de oogst, houden de boeren hun dieren opgesloten uit vrees dat ze zouden uitbreken in de velden en daardoor aanleiding zouden geven tot klachten, ruzies

De Weg naar de Loutering

of zelfs afslachting; op dezelfde manier moeten de mensen hun gemoed beveiligen tegen oneerlijkheid en misstappen. Ze moeten gedachten die begeerte opwekken, uitdrijven, evenals gedachten van haat en dwaasheid; zij moeten gedachten die medelevenen en welwillendheid opwekken, aanmoedigen.

Wanneer de lente komt en de weiden vertonen een overvloed aan groen gras, dan laten de boeren hun vee vrij weiden; toch blijft ieder een waakzaam oog over de kudde houden. Zo is het ook met het gemoed van de mens: zelfs onder de beste omstandigheden moet de geest onder controle gehouden worden.

8. Eens vertoefde Shakyamuni Buddha in de stad Kausambi. In die stad was er iemand die hem haatte en die boosdoeners omkocht om valse geruchten over de Boeddha te verkondigen. Onder die omstandigheden was het voor de discipelen moeilijk voldoende voedsel bij elkaar te bedelen. Er was heel wat bedrog in die stad.

Daarom zei Ananda tot Shakyamuni: „We zouden beter niet in een stad als deze blijven; er zijn andere, betere steden waar we naartoe kunnen; we zouden beter deze stad verlaten.”

De Verhevene antwoordde: „Veronderstel dat het in de volgende stad net zoals hier is. Wat doen we dan?”

— „Dan trekken we verder naar een andere.”

Daarop sprak de Verhevene: „Nee, Ananda, zo niet! Zo komt er geen einde aan. We zullen liever hier blijven en geduldig het bedrog ondergaan totdat het vanzelf ophoudt.

De Weg naar de Loutering

Dan eerst zullen we naar een andere stad gaan.

Er is winst en verlies, vernedering en roem, lijden en genot in deze wereld. De Verlichte wordt niet door deze uiterlijke dingen beheerst; ze zullen even snel verdwijnen als ze opgekomen zijn.”

II

DE GOEDE GEDRAGSWIJZE

1. Zij die de weg naar de Verlichting zoeken moeten altijd de noodzaak voor ogen houden voortdurend hun daden, taal en gemoed zuiver houden. Om hun daden zuiver te houden, vermijden zij levende wezens te doden, te stelen of overspel te plegen. Om de taal zuiver te houden, vermijden zij te liegen, te bedriegen, te ontgoochelen, te lasteren of nutteloos en ijdel te praten. Om de geest zuiver te houden, dient men alle begeren, haat en dwaasheid uit te drijven.

Wanneer het gemoed onrein wordt, dan zullen ook de daden onrein worden; als de daden onrein worden, ontstaat er lijden. Daarom is het zo belangrijk dat gemoed en daden rein blijven.

2. Er was eens een rijke weduwe die een goede reputatie van zachtheid, nederigheid en vriendelijkheid had. Zij had een verstandige en ijverige meid.

Op een dag dacht die meid: „Mijn meesteres heeft een heel goede reputatie; ik vraag me af of ze zo goed is van nature uit, ofwel of ze goed handelt terwille van haar omgeving. Dat wil ik wel eens uitzoeken.”

De volgende ochtend verscheen de meid niet vóór het bijna middag was. De meesteres was verbolgen en schold de meid duchtig uit. De meid zei daarop: „Wanneer ik slechts lui word voor een dag of twee, dan moet je toch niet zo ongeduldig worden!” Waarop de meesteres erg boos

werd.

De daarop volgende dag stond de meid weer erg laat op. Hierdoor was de meesteres zo boos geworden dat ze een stok greep en er haar meid mee sloeg. Dit voorval werd algemeen gekend en de rijke weduwe verloor hiermee haar goede reputatie.

3. Heel wat mensen zijn zoals die vrouw. Zolang hun omgeving voldoening blijft schenken, zijn ze vriendelijk, bescheiden en rustig; maar de vraag blijft open of ze op dezelfde wijze zullen blijven handelen wanneer de omstandigheden veranderen.

We kunnen een mens immers alleen maar goed noemen wanneer hij een rein, vredig gemoed behoudt en met goedheid blijft handelen ook wanneer hij onaangename woorden moet horen, wanneer anderen hem moedwillig behandelen of wanneer hij gebrek heeft aan voedsel, kleding en behuizing.

Daarom kan men diegenen die goed handelen en een vredig gemoed betonen enkel maar wanneer hun omgeving voldoening schenkt, toch geen echt goede mensen noemen. Enkel zij die de leer van de Boeddha ontvangen hebben en door middel van die leer hun lichaam en geest oefenen en sterken, kan men waarlijk goed, nederig en vreedzaam noemen.

4. Wat betreft de geschiktheid van woordengebruik, kan men vijf paren van tegengestelden onderscheiden: woorden die geschikt zijn voor de gelegenheid en woorden

De Weg naar de Loutering

die niet geschikt zijn voor de gelegenheid; woorden die overeenstemmen met de daden en woorden die niet overeenstemmen met de daden; woorden die aangenaam klinken en woorden die onaangenaam klinken; woorden die heilzaam zijn en woorden die schadelijk zijn; woorden die welwillend zijn en woorden die boosaardig zijn.

Elk woord dat we uiten zou met zorg moeten Gekozen zijn, want de mensen die het horen kunnen erdoor gunstig of ongunstig beïnvloed worden. Als ons gemoed vol sympathie en mededogen is, kan het beter weerstand bieden tegen de boze woorden die we te horen krijgen. We mogen geen onbeheerste woorden over onze lippen laten komen, want ze kunnen gevoelens van boosheid en haat opwekken. De woorden die we uit-spreken zouden altijd woorden van vrede en wijsheid moeten zijn.

Veronderstel een man die al het vuil van de grond wil verwijderen. Hij gebruikt hiervoor schop en een wan; hij werkt met volharding maar blijft het vuil verder rondstrooien, zodat het een onmogelijke taak wordt. Net als die man zijn wij niet bij machte alle woorden te verwijderen. We moeten ons gemoed beheersen en ons hart met sympathie vullen; dan zullen we niet verstoord worden door de woorden van de anderen.

Men zou kunnen proberen een schilderij te maken met waterverf in de lucht, maar dat is onmogelijk. Het is even onmogelijk een grote rivier uit te drogen met een fakkel of een groot krakend geluid te maken door twee lappen zacht leder tegenelkaar te wrijven. Juist zoals in deze voorbeelden, dienen de mensen hun gemoed af te richten zodat ze niet meer gestoord worden door de

woorden die ze horen.

Ze moeten hun gemoed oefenen: het moet breed worden als de aarde, onbegrensd als de lucht, diep als een grote rivier en zacht als goed geloid leder.

Wanneer een vijand je gevangen neemt en je martelt, en je gevoelt wrok tegen hem, dan volg je de leer van de Boeddha niet. Onder gelijk welke omstandigheid, zou je als volgt moeten denken: „Mijn gemoed is onwrikbaar. Er zullen geen woorden van erger en haat over mijn lippen komen. Ik zal mijn vijand omringen met gedachten van sympathie en medelijden, gedachten die uitstralen uit een gemoed dat vervuld is van mededogen voor alle levende wezens.”

5. Er is een fabel, van een man die een termietenheuvel ontdekt had die tijdens de dag brandde en 's nachts rookte. Hij ging hierover te rade bij een wijs man en vroeg hem wat dit allemaal betekende. De wijs man gaf hem de raad met een zwaard de termietenheuvel uit te graven. De man deed zoals hem aangeraden was. Hij groef achtereenvolgens op: een grendel, enkele waterbellen, een hooivork, een doos, een schildpad, een slaggersmes, een stuk vlees en tenslotte een draak. Daarop keerde hij naar de wijze man terug en bracht hem verslag uit over zijn vondsten. De wijze man verklaarde er de betekenis van en zei: „Werp alles weg op uitzondering van de draak: laat hem gerust, verstoor hem niet.”

In deze fabel vertegenwoordigt de ‚termietenheuvel‘ het menselijk lichaam. ‚Branden overdag‘ betekent dat de

De Weg naar de Loutering

mensen overdag doen hetgeen waaraan ze de vorige nacht hebben liggen denken. ‚Roken’s nachts’ wijst erop dat de mensen’s nachts met genoeg en spijt terugdenken aan wat ze overdag gedaan hebben.

In diezelfde fabel is de ‚man’ de persoon die naar Verlichting streeft. De ‚wijze man’ is de Boeddha. Het ‚zwaard’ is de zuivere wijsheid. ‚Uitgraven’ is de inspanning opleveren die vereist is bij het verwezenlijken van de Verlichting.

Verder betekent de ‚grendel’ de onwetendheid, de ‚waterbellen’ zijn vlagen van lijden en ergernis; de ‚hooivork’ betekent aarzeling en ongemak; de ‚doos’ wijst op de hoeveelheid begeerte, boosheid, luiheid, wispelturigheid, spijt en ontgoocheling; de ‚schildpad’ slaat terug op lichaam en geest; het ‚slagersmes’ is de synthese van de vijf zinnelijke lusten en het ‚stuk vlees’ betekent het eruit resulterende verlangen naar voldoening. Al deze zaken zijn schadelijk voor de mens en daarom zegt de Boeddha dan ook ‚Werp alles weg’.

Verder betekent de ‚draak’ het gemoed dat zich bevrijd heeft van alle wereldse driften. Wanneer een mens in de dingen graaft met het zwaard van wijsheid, dan zal Hij uiteindelijk de draak ontdekken. ‚Laat hem gerust, verstoor hem niet’ betekent dat men een gemoed dat vrij van wereldse driften is dient op te graven.

6. Pindola, een discipel van de Boeddha, keerde na de Verlichting bereikt te hebben, naar zijn geboorteplaats Kausambi terug, om er de mensen aldaar te vergoeden voor

alle goedheid die zij hem betoond hadden. Hiermee bereidde hij het veld voor voor het uitzaaien van het Boeddha-zaad.

In de omgeving van Kausambi is er een klein park langsheen de oever van de Ganges. Lange rijen kokosbomen zorgen er voor schaduw en er waait altijd een zachte frisse wind.

Op een hete zomerdag zat Pindola in meditatie onder een schaduwrijke boom toen de machtige heer Udyana met zijn gevolg naar datzelfde park kwam om zich wat te verstrooien. Na muziek en plezier gemaakt te hebben, deed hij een dutje in de schaduw van een andere boom.

Terwijl hun heer en meester aan 't slapen was, gingen zijn vrouwen even wandelen en plots ontmoetten zij Pindola in zijn meditatie. Zij herkenden hem als een heilig man en vroegen hem ze onderricht te verstrekken; daarna luisterden zij aandachtig naar zijn lering.

Toen dan Heer Udyana ontwaakte uit zijn dutje, ging hij op zoek naar zijn vrouwen; hij vond ze zittend rondom de monnik en luisterend naar diens onderricht. Van nature uit jaloers en wulps, werd hij boos en schold hij Pindola uit, zeggende: „Het is onvergeeflijk dat jij, een heilig man, zo te midden van vrouwen zit en genoeg vindt in ijdel geklets.” Kalm sloot Pindola de ogen en zweeg.

De boze heerser trok zijn zwaard en bedreigde Pindola ermee, maar de heilige bleef zwijgen, rustig als een rots. Dit maakte de heer nog razender, zodat hij driftig een termietenheuvel opensloeg en het vuil ervan over Pindola uitstortte. Maar deze bleef kalm zitten in zijn meditatie,

De Weg naar de Loutering

geduldig de beledigingen en de termietenbeten verdragend.

Daarop werd Heer Udyana beschaamd over zijn toornig gedrag en vroeg Pindola om vergiffenis. Ten gevolge van dit voorval kreeg de leer van de Boeddha toegang tot het paleis van de heerser en vandaaruit verspreidde ze zich over het ganse land.

7. Enkele dagen nadien, ging Heer Udyana weer Pindola opzoeken in het bos, en hij vroeg hem: „Eerwaarde, hoe komt het toch dat de discipelen van de Boeddha hun lichaam en geest rein en onverstoord kunnen houden, dan wanneer ze meestal toch nog jongelui zijn?”

Pindola antwoordde: „Edele Heer, de Boeddha heeft ons geleerd alle vrouwen te eerbiedigen. Hij heeft ons geleerd alle oudere vrouwen te beschouwen als onze moeders, alle vrouwen van onze eigen leeftijd als onze zusters, alle jongere vrouwen als onze dochters. Het is dankzij dit onderricht dat de discipelen van de Boeddha erin slagen hun lichaam en geest vrij en onbekoord te houden, zelfs al zijn zij nog jongelui.”

„Maar, Eerwaarde, zelfs al beschouwt men de vrouwen als moeders, zusters of dochters, dat belet niet dat men onreine gedachten kan krijgen. Hoe beheersen de discipelen van de Boeddha hun verlangens?”

„Edele Heer, de Verhevene heeft ons geleerd aan het lichaam te denken als aan een uitwaseming allerlei vuil: bloed, etter, zweet, vet. Door aldus over het lichaam te denken, zijn wij in staat ons gemoed rein te houden, ook al zijn we nog jongelui.”

De Weg naar de Loutering

„Maar, Eerwaarde, ” bleef Heer Udyana aandringen, „dat is misschien gemakkelijk voor u. U heeft uw lichaam en geest daarin geoefend, U heeft uw wijsheid gepolijst. Maar hoe moeilijk is dat toch voor al diegenen die deze beoefening niet volbracht hebben. Die kunnen misschien wel denken aan alle onreinheden van het lichaam, maar hun ogen zullen toch mooie vrouwen blijven volgen. Zij zullen wel proberen het akelige te zien, maar dat zal niet beletten dat ze door mooie vormen bekoord zullen worden. Er moet dan toch een andere reden zijn dat die jongelui onder de discipelen van de Boeddha hun handelingen rein houden.”

„Edele Heer, ” antwoordde Pindola, „de Verhevene leert ons de poorten van de vijf zinnen goed te bewaken. Wanneer wij met onze ogen mooie vormen en kleuren zien, met onze oren aangename klanken horen, met onze neus aangename geuren ruiken, met onze tong zoete smaken proeven, met onze handen zachte dingen betasten, dan moeten we niet gehecht raken aan deze aangename dingen, noch moeten we afgestoten worden door de onaangename dingen. Wij hebben geleerd de poorten van deze vijf zinnen goed te bewaken. Het is door dit onderricht van de Verhevene dat zelfs de jonge discipelen in staat zijn hun lichaam en geest rein te houden.”

„De leer van de Boeddha is waarlijk wonderbaar! Uit eigen ervaring weet ik dat wanneer ik iets moois of aanlokkelijks ontmoet zonder op mijn hoede te zijn, ik verstoord word door de zinsindrukken. Daarom is het van zo groot belang dat we de poorten van de vijf zinnen zorgvuldig bewaken, zodat we altijd onze daden rein

De Weg naar de Loutering

kunnen houden.”

8. Wanneer iemand de gedachten van zijn geest uitdrukt in handelingen, dan is er steeds een reactie die daarop volgt. Wanneer iemand je beledigt, dan is er steeds de neiging te antwoorden of zich te wreken. Men moet op zijn hoede zijn tegen deze natuurlijke reactie. Het is als spuwen tegen de wind: dat doet niemand kwaad dan jezelf. Het is als stof opwaaien tegen de wind: je geraakt het stof niet kwijt, alleen word je er zelf nog vuiler mee. Ongeluk achtervolgt steeds diegene die wraakgevoelens koestert.

9. Het is heel goed begerigheid af te werpen en een gemoed van welwillendheid te koesteren. Maar het is toch nog beter zijn gemoed gericht te houden op het navolgen van het Edele Pad.

Men moet zich bevrijden van een zelfzuchtig gemoed, het vervangen door een gemoed dat het ernstig meent met anderen te helpen. Iemand anders gelukkig maken, is tevens die persoon aanzetten op zijn beurt weer een ander gelukkig te maken. Zo ontstaat geluk uit een goede handeling.

Met één enkele kaars kan men duizend kaarsen aansteken en toch wordt het licht van die kaars er niet door verminderd. Geluk neemt niet af door gedeeld te worden.

Zij die naar Verlichting streven, moeten dubbel voorzichtig zijn bij de eerste stappen. Ongeacht de hoogte van de aspiratie, toch moet alles stap na stap gebeuren. De treden van het pad naar de Verlichting moeten wij elk in

ons dagelijkse leven zetten, vandaag, morgen, elke dag van ons leven.

10. Helemaal bij het begin van het pad naar de Verlichting, zijn er twintig moeilijkheden die wij in deze wereld dienen te overwinnen. Dat zijn: (1) voor een arme is het moeilijk vrijgevig te zijn, (2) voor een trots mens is het moenilijk het pad naar de Verlichting te leren, (3) het is moeilijk naar Verlichting te streven ten koste van zelfopoffering, (4) het is moeilijk geboren te worden wanneer er een Boeddha in deze wereld aanwezig is, (5) het is moenilijk het verkondigen van Boeddha's leer te horen, (6) het is moeilijk tegen de instincten van het lichaam in, het gemoed zuiver te houden, (7) het is moenilijk mooie en aanlokkelijke dingen niet te begeren, (8) voor een sterke is het moeilijk zijn kracht niet te gebruiken om zijn verlangens te voldoen, (9) het is moeilijk niet boos te worden als men beledigd wordt, (10) het is moeilijk onschuldig te blijven wanneer men door onverwachte omstandigheden verleid wordt. (11) het is moeilijk zich grondig toe te leggen op studie, (12) het is moeilijk een beginneling niet te minachten, (13) het is moeilijk nederig te blijven, (14) het is moeilijk goede vrienden te vinden, (15) het is moeilijk de discipline die naar de Verlichting leidt te verdragen, (16) het is moeilijk niet vertroebeld te worden door uitwendige oorzaken en omstandigheden, (17) het is moeilijk anderen waarvan men de mogelijkheden kent, te onderrichten, (18) het is moeilijk zijn gemoed in vrede te handhaven, (19) het is moeilijk niet over juist en verkeerd te redetwisten, (20) het is moeilijk

De Weg naar de Loutering

een goede methode te ontdekken en toe te passen.

11. De goeden verschillen van de slechten door hun geaardheid. Slechten erkennen een onheilzame daad niet als onheilzaam; wordt het onheilzame ervan onder hun ogen gebracht, dan houden zij toch niet op het te doen; zij hebben niet graag dat het onheilzame hun vóór ogen gehouden wordt. Wijze mensen zijn gevoelig voor heilzaam en onheilzaam; zij houden op met handelingen zodra zij zien dat die onheilzaam zijn; zij zijn dankbaar tegenover alwie hun aandacht vestigt op het onheilzame van hun daden.

Goeden en slechten vertonen dus grote verschillen. Slechten waarderen nooit een goedheid die men hun betuigt, maar wijze mensen zijn er erkentelijk en dankbaar voor. Wijze mensen pogen hun erkentelijkheid uit te drukken door goedheid terug te betonen, niet enkel aan hun weldoeners, maar aan alle wezens.

III

OUDE VERHALEN OVER DE LEER

1. Er was eens een landstreek waar men de eigenaardige gewoonte had oude mensen achter te laten in afgelegen en ontoegankelijke gebergtes.

Nu was er eens een minister die het erg moeilijk vond zijn eigen oude vader aan die wrede gewoonte over te leveren; hij legde daarom in 't geheim een kelder aan waarin hij zijn vader verborg en voor hem zorgde.

Op een dag verscheen er vóór de koning van die landstreek een god die hem een bevreemdend raadsel opgaf. Kon de koning dat raadsel niet oplossen, dan zou de hele streek verwoest worden. Dit was het raadsel: „Hier zijn twee slangen; vertel me het geslacht van elk.”

Noch de koning noch gelijk wie in het paleis kon dit probleem oplossen; daarop beloofde de koning een grote beloning voor wie de oplossing van het raadsel kende.

De minister ging daarop naar de ondergrondse schuilplaats van zijn vader en vroeg hem naar de oplossing. De oude man zei: „Dat is eenvoudig. Plaats de twee slangen op een zacht tapijt. De slang die rondkruipt is een mannetje, de slang die stil blijft liggen is een wijfje.” De minister keerde naar het paleis terug en het raadsel werd dra opgelost.

Daarop stelde de god andere moeilijke vragen die de koning en zijn ministers niet konden beantwoorden; maar de vader van de minister kon telkens al die raadsels van de

De Weg naar de Loutering

god oplossen.

Hier zijn zo enkele van die vragen en antwoorden. „Wie is het die als hij slaapt, de ontwaakte genoemd wordt, en als hij wakker is, de slaper genoemd wordt?” Het antwoord luidt: dat is degene die zich inspant voor de Verlichting: hij is wakker vergeleken met diegenen die geen belang hechten aan Verlichting, maar hij is als slapende vergeleken met diegenen die de Verlichting verwezenlijkt hebben.

„Hoe kan men een grote olifant wegen?” – „Zet hem op een boot en trek een lijn om aan te tonen hoe diep de boot in het water zinkt. Laat de olifant uitstappen en vul de boot met stenen tot de lijn bereikt is. Weeg de stenen: hun totaal is het gewicht van de olifant.”

„Wat betekent de zin: „Een kopje water is meer dan al het water van de oceaan”? Dit is het antwoord: „Een kopje water dat met een zuiver en mededogend gemoed aangeboden wordt bezit een eeuwige verdienste, maar al het water van de oceaan zal op een dag vergaan zijn.”

De god schiep een uitgehongerde mens, met huid over de botten. Dit schepsel vroeg: „Is er in deze wereld iemand die grotere honger heeft dan ik?” Het antwoord is: „De mens die zo zelfzuchtig en begerig is dat hij niet kan vertrouwen in de Drie Juwelen (Boeddha, Dharma en Gemeenschap), die zijn ouders en leraars niet eert. Hij is niet enkel hongriger, maar hij zal ook nog vervallen in het rijk van de hongerdemonen, waar hij altijd honger zal lijden.”

„Hier is een plank van Candana-hout; welk uiteinde

ervan is de bodemkant van de boom?” — „Laat de plank in water drijven; het uiteinde dat een letsje dieper in het water zinkt, is de bodemkant.”

„Hier zijn twee paarden die schijnbaar van zelfde grootte en vorm zijn. Hoe kan Je de moeder van zoon onderscheiden?” - „Geef er wat hooi aan: de moeder zal het hooi naar de zoon toeschuiven.”

Elk antwoord op die moenilijke vragen beviel zowel aan de god als aan de koning. Toen de minister daarop vertelde dat de antwoorden alle afkomstig waren van zijn vader die hij tegen de gevestigde gewoonte in, verborgen had in een kelder, voelde de koning dankbaarheid en schafte hij de oude gewoonte dat men oude mensen in het gebergte moest achterlaten af en decreteerde hij dat voortaan de oudere mensen met vriendschap en liefde moesten behandeld worden.

2. De Indische koningin Videha droomde eens van een witte olifant die zes slagstanden had. Zij wou die bezitten en verzocht de koning haar die zes ivoren slagstanden te bezorgen. Ofschoon dat een onmogelijke taak bleek, gaf de koning die erg verliefd op de koningin was, opdracht aan alle jagers tegen een goede beloning deze opdracht uit te voeren en zo'n olifant te vangen.

Nu was er toevallig in het Himalaya-gebergte zo'n olifant met zes slagstanden; hij beoefende daar de discipline om het Boedddhaschap te bereiken. Eens had die olifant het leven van een jager gered toen deze in nood was. Die jager kon dan ook veilig het gebied van de olifant betreden.

De Weg naar de Loutering

Bedwelmd door de omvang van de beloofde beloning, vergat hij de goedheid van de olifant en keerde hij naar het gebergte terug met de bedoeling de olifant te doden.

Aangezien de jager wist dat de olifant naar het Boeddhaschap streefde, verkleedde hij zich als Boeddhistisch monnik. Vermits de olifant niet op zijn hoede was, kon de jager hem met een giftige pijl treffen.

Beseffend dat zijn einde nabij was en dat de jager overmeesterd was geworden door het wereldse begeren naar de beloning, vatte de olifant diep mededogen voor de jager op en beschutte hem met zijn poten tegen de razernij van de andere olifanten. Daarop vroeg hij aan de jager waarom hij zo'n dwaze daad verricht had. De jager sprak hem daarop over de grote beloning en bekende dat hij begerig was naar de zes slag tanden. Onmiddellijk sloeg de olifant tegen een boom zijn slag tanden af en gaf ze aan de jager: „Met deze schenking heb ik mijn discipline voor het Boeddhaschap volbracht. Ik zal nu in het Reine Land geboren worden. Wanneer ik een Boeddha word, zal ik je helpen je te bevrijden van je drie giftige pijlen van begeren, boosheid en zelfbegoocheling.”

3. In een dicht struikgewas aan de voet van het Himalaya-gebergte leefde er eens een papegaai tezamen met heel wat andere dieren en vogels. Op een dag ontstond er door wrijving van de bamboestengels brand in het struikgewas tot grote angst en ontsteltenis van de dieren. Uit medelijden met hun angst en leed en in het verlangen aan de dieren te vergoeden hem in hun midden geduld te hebben, besloot de papegaai iets voor ze te doen in de mate

van zijn krachten. Hij dook in een nabije vijver en vloog dan over de vlammen waar hij al het water uit zijn veren schudde. Dit bleef hij herhalen met een hart vol medelijden en dankbaarheid.

Deze geest van welwillendheid en zelf-opoffering werd opgemerkt door een hemelse god. Hij daalde uit zijn hemelrijk af en zei tot de papegaai: „Je gemoed is vol goedheid. Maar welk goed resultaat verwacht je van zo enkele waterdruppels op zo'n geweldige bosbrand?” De papegaai antwoordde: „Er is niets dat niet kan vervuld worden door een geest van dankbaarheid en zelf-opoffering. Ik probeer en blijf proberen en hoop dit in een verder leven te kunnen blijven doen” De hemelse god was onder de indruk van de woorden van de papegaai en samen blusten ze de brand.

4. In de Himalaya leefde er eens een vogel met twee hoofden op één lichaam. Op een keer bemerkte één van de hoofden dat het andere hoofd zich aan zoete vruchten tegoed deed. Het werd jaloers en zei verbitterd bij zichzelf: „Dan zal ik maar wat giftig fruit eten.” Zo gezegd, zo gedaan. En de hele vogel ging dood.

5. Op een keer ontstond er ruzie tussen de staart en de kop van een slang. De staart verweet de kop: „Jij gaat altijd vooraan; dat is niet eerlijk. Je zou mij ook aleens vooraan moeten laten gaan.” De kop antwoordde: „Het is nu eenmaal een natuurwet dat de kop vooraan gaat. Ik kan daardoor niet van plaats met je verwisselen.”

De Weg naar de Loutering

De ruzie bleef echter voortduren. Op een mooie dag knoopte de staart zichzelf vast aan de stam van een boom, waardoor hij belette dat de kop nog verder geraakte. Toen de kop van het rukken en trekken afgemat neerviel, kreeg de staart eindelijk zijn zin. Maar met zo achteruit te kruipen viel de slang in een put vol vuur.

In de natuur bestaan er wetten die wijzen op een zekere volgorde en voorrang. Elk deel heeft er een eigen functie. Wordt deze wetmatigheid verbroken, dan komt de hele goede werking in het gedrang en dreigt er ondergang van het geheel.

6. Er was eens een man die van aard uit vlug boos werd. Op een dag stonden er twee mannen met elkaar te praten vlak voor het huis waar de opvliegende man woonde. Ze spraken trouwens over hem: „Hij is een vriendelijk man, maar hij is wel erg kregel. Hij heeft een impulsief gemoed en wordt snel boos.” De man had het gesprek afgeluisterd; hij schoot zijn huis uit en stortte zich op de twee mannen om ze te slaan en te verwonden.

Wanneer een wijs mens ingelicht wordt over zijn gebreken, dan zal hij erover gaan nadenken en proberen zijn gedrag te verbeteren. Maar wanneer de dwaas zijn verkeerd gedrag te horen krijgt, niet alleen zal hij geen belang hechten aan goede raad, maar verdubbeld dezelfde fout began.

7. Er was eens een rijk maar dwaas mens. Toen hij het mooie huis met drie bovenverdiepingen van zijn buurman

De Weg naar de Loutering

zag, werd hij erg jaloers en besloot hij net zo'n huis te bouwen, denkend dat hij toch even rijk was. Hij liet een timmerman komen en gaf hem de opdracht zo'n huis te bouwen. De timmerman begon onmiddellijk aan de bouw. Hij legde eerst de fundering aan, bouwde verder en kreeg hij achtereenvolgens het gelijkvloers, de eerste etage, de tweede etage af. Toen de rijke man dit zag, maakte hij zich boos: „Ik heb geen fundering gevraagd, noch een eerste tweede etage. Mij is het enkel om de derde etage te doen. Die wil ik hebben, zo mooi als het maar zijn kan. Begin er vlug aan!”

Een dwaas mens denkt enkel aan het resultaat en is ongeduldig; hij vergeet hierbij de inspanningen die nodig zijn om goede resultaten te bekomen. Zonder de juiste inspanning kan er niets goeds verwezenlijkt worden, net zoals het onmogelijk is een derde bovenverdieping te bouwen zonder fundering en benedenetages.

8. Op een keer was een dwaas mens honig aan het koken. Toen onverwacht een vriend van hem verscheen, wenste hij hem wat honig aan te bieden, maar deze was nog veel te heet. Zonder de honigketel van het vuur te nemen, begon hij dan met een waaier de honig af te koelen. Op een dergelijke manier is het onmogelijk de honig van koele wijsheid te verkrijgen zonder eerst het vuur van de wereldse driften verwijderd te hebben.

9. Eens waren er twee duivels die een hele dag ruzie gemaakt hadden over een doos, een stok en een paar schoenen. Een man die toevallig voorbijkwam vroeg

De Weg naar de Loutering

hun: „Waarom maakt gij zo'n ruzie over die gewone dingen? Wat voor toverkrachten hebben ze dan dat gij u zo opwindt over hun bezit?”

De duivels legden hem uit dat de doos alles bevatte dat ze konden verlangen: voedsel, kledij, juwelen; met de stok konden ze al hun vijanden verslaan en met het paar schoenen konden ze zich door de lucht verplaatsen.

Toen hij dit gehoord had, zei de man: „Waarom toch ruzie maken? Mag ik jullie vragen mij enkele ogenblikken hier alleen te laten? Dan kan ik even rustig nadenken hoe deze voorwerpen onder jullie beiden verdeeld kunnen worden.” De duivels vonden dit een goed idee. Maar zodra ze een eindje weg waren, trok de man vlug de schoenen aan, greep doos en stok en trok door de lucht weg.

De ‚duivels’ betekenen de wereldse levensopvattingen. De ‚doos’ betekent de gaven van goedheid: de hoeveelheid rijkdommen die uit de deugd der schenking voortspriet, kan niet beschreven worden. De ‚stok’ betekent het beoefenen van de geestesconcentratie. De mensen beseffen niet dat ze met geestesconcentratie alle wereldse driften kunnen overwinnen. Het ‚paar schoenen’ betekent de pure discipline van denken en gedrag, waardoor de mensen naar gene zijde van begeertes en ruzies gevoerd worden. Weten de mensen dit niet, dan blijven ze ruzie maken over een doos, een stok en een paar schoenen.

10. Er was eens een man die alleen aan het reizen was. Op een avond kwam hij langs een verlaten huis en besloot

aldaar de nacht door te brengen. Rond middernacht kwam er een duivel die een lijk neerlegde op de vloer. Wat later kwam er een andere duivel die het lijk als zijn eigendom opeiste. Meteen begonnen ze er ruzie over te maken.

Dan zei de eerste duivel dat het nutteloos was verder ruzie te maken; hij stelde voor beroep te doen op een rechter om te oordelen over het bezit van het lijk. De andere duivel was het ermee eens en wendde zich tot de eenzame reiziger die in een hoek zat te beven. De man werd nog meer verschrikt, omdat hij al te goed besepte dat, wat ook zijn beslissing zou zijn, de verliezende duivel boos zou worden. Toch besloot hij maar oprecht te vertellen wat hij gezien had.

Zoals hij verwacht had, werd de tweede duivel razend en rukte hij de arm van de reiziger af. Daarop verving de eerste duivel de afgerukte arm door een arm van het lijk. De boze duivel rukte de andere arm van de reiziger af, maar onmiddellijk verving de eerste duivel die door een arm van het lijk. En zo bleef het doorgaan, totdat beide armen, beide benen, het hoofd en romp afgerukt waren en vervangen door de overeenstemmende lichaamsdelen van het lijk. Toen dan de twee duivels de afgerukte lichaamsdelen van de reiziger op de grond verspreid zagen, namen ze die en vraten ze die op. Verzadigd trokken ze gniffelend weg.

De arme man die voor de nacht zijn toevlucht in dat verlaten huis gezocht had, was er erg aan toe. De lichaamsdelen die de duivels hadden opgegeten, had hij gekregen van zijn ouders, en de lichaamsdelen die hij nu had, hoorden toe aan het lijk. Wie was hij dan? Zijn geest almaar pijnigend, voelde hij zich gek worden. Daarop

De Weg naar de Loutering

verliet hij spoedig het spookhuis, ging naar een nabije tempel en vertelde daar zijn problemen aan de monniken. Zijn verhaal is een duidelijke uiteenzetting van de zelfloosheid.

11. Een mooie, goedgeklede dame bezocht eens een huis. De inwoner van dat huis vroeg haar wie ze was en ze antwoordde dat zij de godin van de roijkdom was. De inwoner was opgetogen en ontving haar met eerbied.

Even later verscheen er een andere vrouw, maar die was lelijk en slecht gekleed. De inwoner van het huis vroeg haar wie ze was en kreeg te horen dat zij de godin van de armoede was. De inwoner kreeg angst en probeerde ze het huis uit te krijgen, maar de vrouw weigerde te vertrekken, zeggende: „De godin van de rijkdom is mijn zuster. Er is tussen ons een overeenkomst dat wij nooit afzonderlijk zouden leven. Jaagt ge mij weg, dan komt zij met me mee.” En vreemd genoeg, zodra de lelijke vrouw het huis uit was, was ook de mooie dame verdwenen.

Geboorte gaat samen met dood. Geluk gaat samen met ongeluk. Het slechte komt na het goede. Men zou dit steeds goed voor ogen moeten houden. Dwazen vrezen tegenspoed en streven naar geluk; maar zij die naar Verlichting streven gaan verder dan tegenspoed en geluk en komen zo los van wereldse gehechtheden.

12. Er was eens een arm kunstenaar die huis en vrouw verliet om zijn fortuin elders te gaan zoeken. Na drie jaar hard werken had hij driehonderd goudstukken opgespaard

en besloot hij naar huis terug te keren. Op zijn terugweg kwam hij langs een grote tempel waarin juist een grote offerandeplichtigheid aan de gang was. Hij werd er sterk door beïndrukt en dacht bij zichzelf: „Totnutoe heb ik enkel aan het heden gedacht; ik heb nooit rekening gehouden met mijn toekomstig geluk. Het is dank zij mijn goed fortuin dat ik langs deze plaats gekomen ben; daar moet ik gebruik van maken om zaad van verdienste uit te planten.” In deze geest overhandigde hij zijn opgespaarde goudstukken aan de tempel en keerde even arm als te voren naar huis terug.

Thuis aangekomen, kreeg hij van zijn vrouw bittere verwijten geen geld meegebracht te hebben. De arme kunstenaar antwoordde daarop dat hij zijn spaarcenten op een veilige plaats weggeborgen had. Toen zij bleef aandringen, bekende hij dat hij zijn goudstukken gegeven had aan de monniken van een zekere tempel.

Dit feit maakte zijn vrouw razend; ze schold haar man uit en bracht de zaak uiteindelijk voor plaatselijke rechter. Toen de rechter aan de man vroeg wat hij ter verdediging in te brengen had, zei de kunstenaar dat hij niet in dwaasheid gehandeld had. Hij had dit geld verdiend met lang en hard werken en wenste het te gebruiken als zaad voor later geluk. Toen hij bij de tempel gekomen was, meende hij daar het geschikte veld gevonden te hebben voor zijn zaad. Hij vervolgde: „Toen ik aan de monniken het geld gaf, was het mij net of ik had meteen ook van mijn gemoed alle begeren en gierigheid afgeworpen. Ik begreep dat de ware rijkdom niet het geld is, maar wel het reine gemoed.”

De Weg naar de Loutering

De rechter prees de goede geaardheid van de kunstenaar en alwie zijn verklaring hoorde, prees zijn gedrag. Hij werd ten allen kante geholpen en zo kwamen de kunstenaar en zijn vrouw tot een blijvend geluk.

13. Een man die nabij een begraafplaats woonde, hoorde op een nacht een stem die vanuit een graf kwam. Hij was te angstig om zelf dit geval te onderzoeken, maar's anderendaags vertelde hij het aan een moedige vriend, die daarop besloot zelf op te zoeken wààr die stem uit de grond zou komen gedurende de volgende nacht.

Terwijl zijn bange vriend achterbleef, ging de durver de begraafplaats op en, ja hoor, daar kwam de stem weer uit een graf. De moedige man vroeg wie zo sprak en waarom. De ondergrondse stem antwoordde: „Ik ben een verborgen schat die beslist heeft zichzelf aan iemand te schenken. Vorige nacht bood ik mij aan een man aan, maar hij was te bang; daarom schenk ik mij nu aan u. Het is waardiger blijkt. Morgenochtend kom ik met mijn zeven volgelingen naar uw huis.”

De vriend zei: „Ik zal u opwachten, maar zeg me op welke wijze ik u moet ontvangen.” De stem antwoordde: „Wij komen in de kledij van monniken. Maak voor ons een kamer met water klaar; was uw lichaam en maak de kamer schoon. Zet zitplaatsen voor ons klaar en acht schalen met rijstebrij. Na de maaltijd brengt ge ons een voor een naar een afgesloten kamer, waarin wij ons dan elk in goudklompen zullen veranderen.”

De volgende morgen waste de man zich grondig,

De Weg naar de Loutering

maakte de kamer schoon zoals hem gezegd was en wachtte op het verschijnen van de acht monniken. Toen ze dan ook verschenen, ontving hij ze op gepaste wijze. Nadat ze gegeten hadden, bracht hij ze een voor een naar de afgesloten kamer waar elk monnik zich in een stapel goudklompen veranderde.

Nu was er in datzelfde dorp een schraapzuchtig man die van het voorval gehoord had en eveneens op goudklompen uit was. Hij nodigde daarom acht monniken uit hem te komen bezoeken. Na de maaltijd voerde hij ze naar een afgesloten kamer; maar in plaats van zich in goudklompen te veranderen werden ze boos en riepen om hulp. De politie kwam tussenbeide en arresteerde de schraapzuchtige man.

Wat de angstige man betreft, toen hij gehoord had welke weelde de stem uit de begraafplaats aan zijn moedige vriend opgeleverd had, ging hij naar diens huis en eiste het goud op, omdat de stem hem het eerst had aangesproken. Toen hij dan met geweld het goud wou roven, vond hij slechts een menigte slangen die hem met opgeheven hoofd bedreigden.

De koning van het land hoorde van het geval en besliste dat de goudklompen toebehoorden aan de moedige man. Hij sprak hierbij het volgende uit: „Alles in de wereld verloopt zoals dit voorval. Dwaze mensen zijn weliswaar verlangend naar goede resultaten, maar ze zijn te bang om er iets voor doen. Dus mislukken ze voortdurend. Ze missen vertrouwen en moed om de innerlijke strijd in het gemoed te domineren, al is het enkel op die wijze dat ware vrede en harmonie kunnen bereikt worden.”

HET PAD TER VERWEZENLIJKING

I

HET ZOEKEN NAAR WAARHEID

1. Bij het zoeken naar waarheid, zijn er sommige vragen die van geen belang zijn. Waaruit is de wereld opgebouwd? Is de wereld eeuwig? Is de wereld begrensd of niet? Op welke wijze is deze menselijke maatschappij samengesteld? Wat is de ideale vorm van organisatie voor de menselijke maatschappij? Moest een mens zijn streven naar Verlichting uitstellen vooraleer hij een antwoord op al die vragen gevonden had, dan zou hij overleden zijn lang vooraleer hij het pad ter verwezenlijking betreden kon hebben.

Veronderstel even dat een man door een giftige pijl getroffen was en dat zijn familie en zijn vrienden een arts zouden roepen om de pijl te verwijderen en de wonde te helen.

Maar dan zou opeens die gewonde daartegen bezwaar hebben en zeggen: „Nee, wacht nog even! Vooraleer je de pijl verwijdert, zou ik willen weten wie hem afgeschoten heeft. Was het een man of een vrouw? Was het een mens van adellijk geslacht of was het een boer? Uit wat voor hout was de boog gemaakt? Was het een grote boog, een kleine boog een kruisboog? En waaruit was de pijl gemaakt, uit hout of uit bamboe? En de boogpees, hoe was die? Van vezel of van darm? Wat voor

veren waren er aan die pijn? Al die dingen zou ik willen weten vooraleer je de pijn uit de wonde mag halen.” Wat zou er dan gebeuren, denk je?

Wel, vooraleer al die dingen geweten zouden zijn, zou het gift al lang alle delen van het lichaam bereikt hebben en de man zou sterven. De allereerste taak in zo'n geval is immers toch de pijn verwijderen en beletten dat het gift inwerkt.

Wanneer het vuur der driften de wereld in brand steekt, dan is de opbouw van het heelal van weinig belang; de ideale vorm van de menselijke samenleving bedromen is evenmin van tel.

De vraag of de wereld begrensd of onbegrensd is kan wel wachten totdat men een middel gevonden heeft om de vuurhaarden van geboorte, ouderdom, ziekte en dood te blussen; in het aangezicht alle ellende, droefnis, lijden en doodstrijd, dient men in de eerste plaats hiervoor een oplossing te vinden en deze in de praktijk te brengen.

Het onderricht de Boeddha bevat hetgeen belangrijk om weten is, niet hetgeen onbelangrijk is. Het leert aan de mensen precies hetgeen ze zouden moeten kennen, hetgeen ze moeten verwijderen en hetgeen ze moeten doen.

Daarom zouden de mensen eerst moeten onderscheiden wat waarlijk van belang is, welk probleem eerst dient opgelost te worden en wat het meest dringend voor ze is. Om dit te kunnen, moeten ze allereerst hun geest oefenen om hem te kunnen beheersen.

2. Veronderstel een man die het woud intrekt om merg

Het Pad ter Verwezenlijking

te halen dat binnenin een bepaalde boom zit en dat hij terugkomt met een hele last van takken en bladeren in de overtuiging dat hij bij heeft wat hij verlangt; zou het niet verstandiger geweest zijn terug te komen met enkel het boommerg? Toch is dit precies wat de meeste mensen doen.

Zo zoekt de mens een pad dat hem verlossen zal van geboorte, ouderdom, ziekte en dood, van ellende, droefnis, lijden en weeklagen; hij volgt dat pad een beetje, wordt een kleine vooruitgang gewaar en opeens wordt hij trots en hooghartig. Hij is dan zoals die man die boommerg wou hebben en met hele takkenbossen sleurde.

Of de man wordt zo tevreden met zijn vordering dat hij zijn inspanningen laat varen en trots en hooghartig wordt. Ook hij sleurt met een dikke takkenbos in plaats van het houtmerg dat hij zocht te dragen.

En zo gaat het ook met de man die vindt dat zijn gemoed ruistiger, zijn denken helderder geworden is; hij vermindert zijn inspanningen en wordt trots en hooghartig: hij heeft slechts een hoopje schors in de plaats van het houtmerg dat hij hebben wou.

Of neem een ander mens die trots en hooghartig wordt als hij ontdekt dat hij een zekere graad van inzicht verworven heeft: hij draagt een hoop houtvezels van de boom, maar het merg heeft hij niet. Al deze zoekers die zo gemakkelijk tevreden zijn met wat een kleine inspanning hun opgeleverd heeft, die trots en hooghartig worden met het beetje dat ze verwezenlijkt hebben, zij laten te vlot hun inspanningen varen en worden door hun ijdelheid meegesleurd. En verder lijden wordt hun onvermijdelijke

lot.

Zij die het ware pad ter Verlichting zoeken, moeten zich niet aan iets gemakkelijk verwachten, noch aan de genoegens van eerbetuigingen en lofprijzingen. Het heeft niet veel zin met een kleine inspanning tevreden te zijn noch met een onbeduidende vooruitgang in innerlijke rust, begrijpen en inzicht.

Eerst en vooral dient men een juist basisbegrip te hebben van deze wereld van leven en dood.

3. De wereld heeft geen eigen substantie. Hij is gewoonweg een oneindig groot samenspel van oorzaken en omstandigheden, die op hun beurt ontspringen uit de activiteiten van een geest die opgejaagd wordt door onwetendheid, begoocheling, begeertes en zelf-genoegzaamheid. De wereld is niet iets uitwendings waarover de geest verkeerde begrippen heeft, neen, de wereld heft geen eigen wezenheid. Hij komt tot verschijnen door de werkzaamheid van de geest en manifesteert aldus enkel de begoochelingen en het zelfbedrog van die geest. De wereld is opgebouwd uit de begeertes van de geest, uit het lijden van de geest en uit de voortdurende strijd die de geest zelf onvermijdelijk voert vanuit zijn driften, zijn boosheid en zijn dwaasheid. Mensen die het pad ter Verlichting zoeken, moeten dan ook bereid zijn in de eerste plaats met die geest te strijden.

4. „O jij mijn geest! Waarom fladder je altijd zo rusteloos boven de veranderlijke omstandigheden van het

Het Pad ter Verwezenlijking

leven? Waarom schep je in mij al die verwarring, die onrust? Waarom zet je me aan almaardoor meer en meer te verlangen? Je bent een ploeg die in stukken barst net vóór het ploegen begint; je bent een roer dat breekt nét vóór de grote reis op de zee van leven en dood begint. Wat is het nut van die vele geboortes als we van dit leven geen goed gebruik maken?

„O jij mijn geest! Eens liet je mij geboren worden als een koning, dan weer als een paria die voor een handvol rijst uit bedelen ging. Je liet mij geboren worden in de hemelse paviljoenen van de goden, waar ik in wulpsheid en betovering vertoefde; maar dan weer heb je mij in de helse vlammen gestort.

„O jij mijn dwaze, dwaze geest! Zo heb je me langs duizend verschillende paden geleid; ik heb je gewillig en gedwee gevolgd. Maar nu dat ik de Leer van de Boeddha gehoord heb, verstoort me niet langer, breng niet langer nutteloos lijden over mij, maar laat ons tezamen, nederig en geduldig de Verlichting zoeken.

„O jij mijn geest! Kon jij maar eens duidelijk leren dat alles vergankelijk en leeg is; kon je maar leren niet meer naar de dingen te grijpen, eraan te hechten, je niet bloot te stellen aan begeren, aan haten en dwaas zijn. Wat zouden we dan in vrede verder samen kunnen reizen. We zouden met het wijsheidszwaard de boeien doorhakken en ongehinderd door voor- of nadeel, goed of shechts, verlies of winst, eer of bedrog, in rust vertoeven.

„O jij mijn dierbare geest! Jij was het die voor' t eerst in me vertrouwen wekte, jij was het die ons aanzette

Het Pad ter Verwezenlijking

naar Verlichting te zoeken! Waarom dan geef jij zo gemakkelijk toe aan de verleidingen van het verlangen, aan de weelde van het comfort en aan de prikkeling van de geneugten?

„O jij mijn geest! Waarom spring je van hier naar daar zonder enig vast doel? Laat ons samen deze wilde zee van begoochelingen oversteken. Tot nu toe deed ik steeds wat jij wou, maar nu moet jij doen wat ik wil en samen zullen we Boeddha's leer navolgen.

„O jij mijn dierbare geest! Deze bergen, rivieren en zeeën zijn veranderlijk en veroorzaken lijden. Waar, in deze wereld van begoocheling, zoeken wij rust? Laten we daarom de Leer van de Boeddha volgen en oversteken naar de andere oever van Verlichting.”

5. Het is op die wijze dat diegenen die naar Verlichting streven hun wil opleggen aan hun geest. Zij doen dat met beslistheid. Zelfs al worden ze door de enen belasterd, door de anderen bespot, ze gaan onverstoord verder. Zemaken zich nooit boos, al worden ze met de vuist geslagen, door stenen getroffen of met zwaarden gekwetst.

Zelfs al houwen vijanden hun het hoofd af, hun geest mag hierdoor niet verstoord worden. Laten ze hun geest vertroebelen of verduisteren door hetgeen ze ondergaan, dan wijken ze af van de Leer van de Boeddha. Zij moeten vastberaden zijn ongehinderd wat hun overkomt; standvastig blijven, onverstoorbaar, steeds gedachten vanwelwillendheid en mededogen uitstralend. Wat ze ook ondergaan aan tegenspoed en belediging, ze moeten

Het Pad ter Verwezenlijking

onverstoord en rustig blijven, vervuld van Boeddha's Leer.

In het streven naar Verlichting, moet men proberen het onmogelijke waar te maken en het ondraagbare te dragen. Wat men heeft, geve men tot het laatste weg. Al zei men dat men de Verlichting enkel kan bereiken als men slechts één korrel rijst per dag eet, dan ete men slechts één korrel rijst per dag. Al voert het pad ter Verlichting midden door een laaiend vuur, dan stappe men doorheen dat vuur.

Maar dergelijke dingen moet men niet doen met een speciale bedoeling. Men doet ze omdat het wijs en juist is ze te doen. Men doet ze uit een geest van mededogen, zoals een moeder allerlei dingen doet voor haar kleine kind, voor haar zieke kind, zonder de minste gedachte aan eigen kracht of welbehagen.

6. Er was eens een koning die van zijn land en volk hield en er met wijsheid en zachtheid over heerste; en hierdoor was zijn rijk welvarend en vredig. Hij zocht al maar naar grotere wijsheid en verlichting; hij loofde zelfs beloningen uit voor al wie hem enig waardig onderricht kon bijbrengen.

Zij toewijding en zijn wijsheid trok de aandacht van de goden en deze besloten hem op de proef te stellen. Een god veranderde zich in duivel en bood zich aan voor de poorten van het koninklijk paleis en vroeg vóór de vorst gebracht te worden omdat hij een heilig onderricht voor hem had.

De koning was gelukkig de boodschap in ontvangst te nemen. Hij ontving de duivel daarom met de

Het Pad ter Verwezenlijking

vereisteerbied en smeekte hem om onderricht. De duivel nam een vreesaanjagende vorm aan en eiste voedsel, want hij kon geen onderricht geven zolang hij niet voldoende gegeten had. Allerlei heerlijk voedsel werd de duivel aangeboden, maar deze weigerde ervan te eten omdat hij enkel warm menselijk vlees en bloed wenste. De kroonprins schonk hem daarom zijn lichaam en ook de koningin deed dat, maar de duivel bleef onverzadigd en eiste het lichaam van de koning.

De koning stemde in, maar vroeg eerst het onderricht te mogen aanhoren.

Daarop sprak de god volgend onderricht uit: „Ellende ontstaat uit begeren en vrees ontstaat uit begeren. Zij die het begeren uitschakelen kennen noch ellende noch vrees.” Plots hernam de god zijn ware vorm en de kroonprins en de koningin verschenen weer in hun oorspronkelijke gestalten.

7. Er was eens iemand die op zoek naar de Verlichting in het Himalayagebergte vertoefde. Hij gaf niets om alle schatten der aarde noch om de heerlijkheden van het paradijs, maar zocht de lering die alle geestelijke begoochelingen kon verwijderen.

De goden waren diep onder de indruk van zijn Ernst en oprechtheid en besloten zijn gemoed op de proef te stellen. Eén onder hen veranderde zich in een demon en verscheen in het Himalayagebergte, al maar zingend: „Alles verandert, alles verschijnt en alles verdwijnt.”

Het Pad ter Verwezenlijking

De eenzame zoeker hoorde dit gezang en het verheugde hem zeer. Hij was opgetogen als had hij een bron gevonden om zijn dorst aan te lessen of als een slaaf die onverwacht vrijgelaten werd. Hij zei bij zichzelf: „Eindelijk heb ik de ware lering gevonden waarnaar ik zo lang gezocht heb.” Hij zocht dan op vanwaar de stem kwam en ontdekte tenslotte de schrikwekkende demon. Hij zei daarop: „Was jij het die het mooie lied zong? Zo jij het was, zing het dan nog eens voor mij.”

De demon antwoordde: „Ja, dat was mijn lied, maar ik kan nu niet meer zingen voordat ik iets te eten gehad heb, want ik verga van de honger.”

De man smeekte hem toch iets meer van het lied te zingen: „Het heeft voor mij een heilige betekenis en ik heb dat onderricht lange tijd gezocht. Ik heb er slechts een stukje uit gehoord; laat me toch iets meer ervan horen.”

De demon zei weer: „Ik verga van de honger, maar als ik het warme vlees en bloed van een mens kan te eten krijgen, zal ik het lied uitzingen.”

In zijn verlangen de lering te horen, beloofde de man aan de demon dat deze zijn lichaam mocht hebben zodra hij het onderricht gehoord had. Daarop zong de demon het gehele lied:

Alles verandert,
Alles verschijnt en alles verdwijnt,
Volmaakte vrede is dààr
Waar opkomst en ondergang overtroffen zijn.
Nadat hij dit gehoord had, schreef de man dit gedicht

Het Pad ter Verwezenlijking

op de bomen en rotsen rondom hem; dan klom hij op een hoge boom en stortte zich van daar neer voor de voeten van de demon, maar de demon was verdwenen en in zijn plaats ving een stralende god het lichaam van de man op.

8. Er was een ernstig zoeker van het waarheidspad wiens naam Sadaprarudita was. Hij had alle verleidingen van verdiensten en eerbetuigingen opzijgeschoven en zocht het pad al was het ten koste van zijn leven. Op een dag daalde uit de hemel een stem tot hem neer: „Sadaprarudita, ga vanhier recht naar het oosten toe. Denk niet aan koude of hitte laat u niet storen door eerbetuigingen of beledigingen, maar blijf rechtdoor naar het oosten gaan. Dààr zal je een ware leraar aantreffen en de Verlichting verwezenlijken.”

Sadaprarudita was zeer verheugd met deze precieze aanwijzing en begaf zich onmiddellijk op reis naar het oosten. Vaak sliep hij dààr waar de nacht hem aantrof, in een eenzaam veld of in het woeste gebergte.

Vreemdeling in verre landen, moest hij heel wat vernederingen ondergaan; op een keer verkocht hij zich zelfs als slaaf, of verkocht hij van de honger stukken uit zijn eigen vlees, maar tenslotte vond hij de ware leraar en smeekte hem om zijn onderricht.

Er is een gezegde: Goede dingen zijn duur” en Sadaprarudita ervoer dat dit ook in zijn geval waar was, want hij had op zijn reis heel wat moeilijkheden meegemaakt. Maar nu had hij geen geld om wat bloemen en wierook te kopen om aan de leraar aan te bieden. Hij

Het Pad ter Verwezenlijking

probeerde zij diensten te verkopen, maar vond niemandom hem te gebruiken. Waarheen hij zich ook wendde, telkens scheen een boze geest hem te dwarsbomen. Het pad ter Verlichting is een zware weg en kost menig mens zelfs zijn leven.

Tenslotte geraakte Sadaprarudita toch in de aanwezigheid van de leraar, maar daar ondervond hij een nieuwe moenilijkheid. Hij had geen papier nota's te nemen en geen penseel of inkt om mee te schrijven. Daarop prikte hij met een mes in zijn pols en nam nota's met z'n eigen bloed. Op deze wijze legde hij de kostbare waarheid vast.

9. Er was eens een jongeman die Sudhana heette en in verlangen naar Verlichting ernstig het pad ernaartoe zocht. Van een visser leerde hij de traditionele kennis van de zee; van een arts leerde hij mededogen voor de zieken in hun lijden. Van een rijk man leerde hij dat het sparen van kleine centjes het geheim van een groot fortuin is en hij dacht hierbij hoe noodzakelijk het toch is de geringste vooruitgang op het pad ter Verlichting te handhaven.

Van een mediterende monnik leerde hij dat het zuivere vredevolle gemoed een wonderbare kracht heeft om andermans gemoed te zuiveren en tot rust te brengen. Op een keer ontmoette hij een vrouw met een uitzonderlijke persoonlijkheid en kwam onder de indruk van haar mededogende geest; van haar leerde hij de les dat weldadigheid de vrucht van wijsheid is. Om een dag ontmoette hij een eenzaam zwerver die hem leerde dat om een zekere plaats te bereiken, hij over een berg van zwaarden zou moeten klimmen en doorheen een vallei van

Het Pad ter Verwezenlijking

vlammen zou moeten trekken. Zo ervoer Sudhana uit al deze belevenissen dat er ware lering te leren valt uit al wat men ziet of hoort.

Hij leerde geduld van een arme kreupele vrouw; hij leerde een les van eenvoudige blijdschap van op straat spelende kinderen; van gewone vriendelijke en nederige mensen, die er nooit aan gedacht hadden meer te verlangen dan ze hadden, leerde hij het geheim van in vrede met de hele wereld te leven.

Hij leerde een les van harmonie uit het in- en uitkronkelen van wierook, een les in dankbaarheid uit het schikken van bloemen. Op een dag dat hij door een groot woud trok, rustte hij even uit onder een grote edele boom; daar zag hij opeens ook een kleine zaailing die opschoot uit een omgevallen en rottende woudreus: zo leerde hij de vergankelijkheid van het leven.

Het zonnelicht overdag en de fonkelende sterren's nachts verfristen zijn gemoed voortdurend. Op deze manier leerde Sudhana steeds bij dankzij de ervaringen van zijn lange reis.

Het is immers zo dat zij die naar Verlichting streven aan hun gemoed moeten denken als aan een burcht. Zij moeten de poorten van hun geest wijd open zetten voor de Boeddha en hem eerbiedig en nederig verzoeken in debinnenste kamer te treden, waar zij hem de geurende wierook van hun vertrouwen en de bloemen van hun vreugde en dankbaarheid kunnen aanbieden.

II

DE WEGEN VAN DE PRAKTIJK

1. Voor hen die Verlichting zoeken, zijn er drie wegen van praktijk die ze moeten begrijpen, volgen en beoefenen: ten eerste zijn er disciplines voor het gedrag, ten tweede, de juiste concentratie van de geest, en ten derde, wijsheid.

Wat zijn disciplines? Iedereen, zowel de gewone mens als degene die het pad ter Verlichting volgt, dient bepaalde regels van goed gedrag na te leven. Hij moet zowel geest als lichaam beheersen, en de poorten van de vijf zintuigen goed bewaken. Hij dient op zijn hoede te zijn tegen zelfs het minstbeduidende kwaad en moet zich, al is het maar van tijd tot tijd, inspannen enkel heilzame daden te stellen.

Wat betekent de juiste concentratie van de geest? Zo vlug mogelijk zich te ontdoen van boze en begerige gedachten zodra deze opkomen, en het gemoed vredevol en rustig te houden.

Wat is wijsheid? Het is de mogelijkheid de Vier Edele Waarheden volkomen te begrijpen en geduldig te aanvaarden, het verschijnsel van het lijden en de ware aard ervan te kennen, te weten welke de oorzaak ervan is en hoe er een einde aan komt, en het Edele Pad te kennen dat leidt naar het einde van het lijden.

Zij die ernstig deze drie wegen van beoefening volgen, mogen terecht de ware volgelingen van de Boeddha genoemd worden.

Het Pad ter Verwezenlijking

Stel u eens een ezel voor, die geen fraai lichaam, geen stem en geen hoornen heeft zoals de koe, maar die een hele kudde koeien volgt en almaar balkt: „Kijk, ik ook, ik ben een koe”! Wie zou die ezel geloven? Even dwaas is het voor een mens, die de drie wegen van de praktijk niet volgt, zichzelf uit te roepen tot een volgeling van de Boeddha.

Vooraleer de landbouwer in de herfst zijn oogst binnen haalt, moet hij vooraf de grond geploegd, het zaad gezaaid, het veld bewaterd en uitgewied hebben. Evenzo dient wie Verlichting zoekt de drie wegen van de praktijk beoefend hebben. Een landbouwer moet niet verwachten dat vandaag zijn zaad kiemt, dat morgen het gewas opkomt en dat hij overmorgen al maait. Evenzo vergaat het de mens: hij kan niet verwachten vandaag al zijn wereldse driften kwijt te raken, morgen bevrijd te zijn van gehechtheden en onheilsame verlangens en de dag daarop de Verlichting te verwezenlijken.

Net zoals de planten de geduldige zorgen van de boer nodig hebben nadat het zaad gezaaid werd en tijdens gans het verloop der seizoenen en het groeien van plant tot vrucht, zo dient de zoeker van Verlichting geduldig en standvastig de bodem van de Verlichting te verzorgen dank zij de drie wegen van de praktijk.

2. Het is erg moeilijk vooruit te komen op het pad ter Verlichting zolang men bezorgd blijft om weelde en comfort en het gemoed verstoord kan worden door zinnelijke begeertes. Er ligt een groot verschil tussen de vreugden van het leven en de vreugden van het Ware Pad.

Het Pad ter Verwezenlijking

Zoals hiervóór reeds gezegd, is de geest de bron van alle dingen. Vindt de geest vreugde in wereldse zaken, dan volgen onvermijdelijk ontgoocheling en lijden; vindt het gemoed vreugde in het Ware Pad, dan volgen even zeker geluk, tevredenheid en verlichting.

Daarom dienen de zoekers van Verlichting hun geest zuiver te houden en met geduld de drie wegen te volgen en te beoefenen. Volgen zij de gedragsvoorschriften, dan zullen zij onvermijdelijk de geestesconcentratie verwerven; verwerven zij de geestesconcentratie, dan zullen zij even natuurlijk en onvermijdelijk wijsheid verwerven, en wijsheid zal hen naar Verlichting leiden.

Waarlijk: deze drie paden (de morele voorschriften naleven, geestesconcentratie beoefenen en steeds wijsheid nastreven) zijn de ware weg naar de Verlichting.

Volgt men deze paden niet, dan blijft men geestelijk begoochelingen en ontgoochelingen opstapelen. Wie deze paden volgt, vermijdt discussies en betwistingen met werelds gerichte mensen en poogt met geduld te mediteren in een rein gemoed, zodat de Verlichting kan verwezenlijkt worden.

3. Analyseert men de drie wegen van de praktijk, dan ziet men dat ze wijzen op het Edele Achtvoudige Pad, op de vier toepassingen van aandacht, de vier juiste inspanningen, de vijf krachten en de zes volmaaktheden.

Het Edele Achtvoudige Pad omvat het juiste inzicht, de juiste gezindheid, het juiste woordgebruik, het juiste gedrag, de juiste levenswijze, de juiste inspanning, de juiste aandacht en de juiste concentratie.

Het Pad ter Verwezenlijking

Het Juiste Inzicht betekent de Vier Edele Waarheden volkomen te doorgronden, de wetmatigheid van oorzaak en gevolg in te zien en niet misleid te worden door schijn en begeertes.

De Juiste Gezindheid is geen verlangens aan te kweken, niet begerig te zijn, niet boos te zijn en geen schadelijke daden te stellen.

Het Juiste Woordgebruik betekent het vermijden van leugen, beuzelpraat, kwaadsprekerij, laster en dubbelzinnigheid.

Het Juiste Gedrag betekent geen enkele vorm van leven te vernielen, niet te stelen, zich sexueel niet tot wangedrag te laten verleiden.

De Juiste Levenswijze betekent zijn leven zodanig te schikken dat men anderen niet benadeelt en schaamte vermijdt.

De Juiste Inspanning betekent zijn uiterste best te doen in de juiste richting.

De Juiste Aandacht betekent de geest zuiver en bedachtzaam te houden.

De Juiste Concentratie betekent de geest gericht en beheerst te houden in het streven naar verwezenlijking van zijn zuivere ware aard.

4. De Vier Toepassingen van Aandacht zijn als volgt: ten eerste, het lichaam te beschouwen als onrein en elke gehechtheid eraan te vermijden; ten tweede, de zinnen te beschouwen als de bron van lijden wat ook hun

Het Pad ter Verwezenlijking

gewaarwordingen van pijn of plezier kunnen zijn; ten derde, het gemoed te beschouwen als zijnde één ononderbroken stroom van veranderende verschijnselen; en ten vierde, alles in de wereld te beschouwen als een gevolg van oorzaken en omstandigheden, waarin niets op zichzelf en onveranderd blijft.

5. De Vier Juiste Inspanningen zijn: ten eerste, het onheilmale beletten op te komen; ten tweede, het opgekomen onheilmale te verwijderen; ten derde, het opkomen van het heilmale te bevorderen; en ten vierde, het opgekomen heilmale te ontwikkelen en te bevorderen. Dit zijn de vier inspanningen die men steeds moet volhouden.

6. De Vijf Krachten zijn: ten eerste het vertrouwen; ten tweede, de wil te volharden; ten derde, de waakzaamheid; ten vierde, het vermogen de geest te concentreren; en ten vijfde, het vermogen heldere wijsheid te handhaven. Deze vijf vermogens zijn de krachten die noodzakelijk zijn om de Verlichting te verwezenlijken.

7. De Zes Volmaaktheden om de andere oever te bereiken zijn: de volmaaktheid van de gave, de volmaaktheid van de gedragsvoorschriften, de volmaaktheid van het geduld, de volmaaktheid van de energie, de volmaaktheid van de meditatie en de volmaaktheid van de wijsheid. Door het naleven van deze volmaaktheden, kan men overvaren van deze oever van

begoocheling naar gindse oever van Verlichting.

Het beoefenen van de volmaaktheid in Gave bevrijdt van zelfzucht; het beoefenen van de volmaaktheid van Gedrag houdt de geest gericht op de rechten en het welzijn van anderen; de volmaaktheid van Geduld helpt een bevreesde of boosaardige geest meester te worden; de volmaaktheid van Energie is een steun in ijver en vertrouwen; de volmaaktheid van Meditatie helpt een wispelturig en verward gemoed te controleren; en de volmaaktheid van Wijsheid verandert een duister entroebeel gemoed in helder en doordringend inzicht.

Gave en Gedrag zijn de funderingen waarop een stevige burcht kan gebouwd worden. Geduld en Energie zijn de wallen die de burcht beveiligen tegen vijanden van buitenuit. Meditatie en Wijsheid zijn het persoonlijke harnas tegen de aanval van leven en dood.

Wie enkel als het pas geeft, een geschenk aanbiedt, of omdat het gemakkelijker is te geven dan niet te geven, geeft weliswaar een gave, maar het is geen ware gave. Een Ware Gave komt vanuit een medelevend hart dat er niet om gevraagd werd; een Ware Gave gebeurt niet per gelegenheid, maar voortdurend.

Het is ook geen Ware Gave als men na de daad gevoelens van spijt of van zelfverheerlijking voelt; een Ware Gave wordt met blijdschap geschonken en daarin vergeet men zichzelf als schenker, vergeet men wie het geschenk ontvangt, en vergeet men zelfs het geschenk zelf.

De Ware Gave ontspringt spontaan uit een zuiver

Het Pad ter Verwezenlijking

meedogend gemoed, zonder enige gedachte aan vergoeding, zelfs niet met de bedoeling een leven van Verlichting te leiden.

Er zijn zeven soorten van gave die men kan schenken zelfs als men niet rijk is. De eerste is de lichamelijke gave, bij voorbeeld door lichamelijke arbeid een dienst be-wijzen. De hoogste vorm van zo'n gave is allicht het eigen leven weg te schenken, zoals een verhaal hierna het beschrijft. Een tweede soort van gave is de geestelijke gave: aan anderen een meedogend hart te schenken. Een derde soort is de gave van het oog: een liefdevolle blik op anderen zal hun rust schenken. De vierde soort is de gave in gedrag: een zachte houding is voor anderen weldadig. De vijfde gave is de gave van het woord, het schenken van wijze en vriendelijke woorden aan anderen. De zesde soort van gave is die van de zitplaats, die men eerbiedig en vriendelijk aan anderen aanbiedt. De zevende gave is de gave van beschutting, b.v. anderen een gepast nachtverblijf aanbieden. Deze soorten van gave kunnen alle zeven verricht worden door iedereen in zijn dagelijks leven.

8. Er was eens een prins die Sattva heette. Op een dag ging hij samen met zijn twee oudere broers in een bos spelen. Daar zagen ze een uitgehongerde tijgerin die blijkbaar op het punt stond haar zeven jong van honger op te vreten.

De oudere broers liepen van angst weg, maar Sattva klom boven op een klip en stortte zich vlak voor de poten van de tijgerin neer, waarmee hij het leven van de tijgertjes

redde.

Prins Sattva deed deze handeling heel spontaan, maar diep in zijn binnenste dacht hij: „Dit lichaam is veranderlijk en vergankelijk; ik heb van dit lichaam gehouden zonder gedachte het weg te werpen; maar nu schenk ik het aan deze tijgerin, zodat ik dichterbij de Verlichting kom.” Deze gedachte van Prins Sattva is een toonbeeld van beslistheid de Verlichting te verwezenlijken.

9. Er zijn Vier Onbegrensde Gemoedstoestanden waarnaar de zoeker naar Verlichting zeker moet streven. Dat zijn: welwillendheid, mededogen, medevreugde en gelijkmoedigheid. Begeerte kan men wegwerken door welwillendheid te beoefenen, haat door mededogen, lijden door medevreugde, en de slechte gewoonte een onderscheid te maken tussen vrienden en vijanden door het beoefenen van gelijkmoedigheid.

Het is de grote welwillendheid die de mensen en tevreden maakt; het is het grote mededogen dan van de mensen alles wegneemt wat hun belet blij en tevreden te zijn; de grote medevreugde vervult alle wezens met blijdschap en hartelijkheid; de vredige grote gelijkmoedigheid maakt het gemoed open en onpartijdig ten opzichte van alle wezens.

Iedereen zou zorgvuldig deze Vier Onbegrensde Gemoedstoestanden moeten beoefenen om zodoende verlost te worden van begeerte, haat, lijden en onderscheid-maken, maar dat is niet gemakkelijk. Van een boosaardig gemoed geraakt men even moeilijk af als van

Het Pad ter Verwezenlijking

een blaffende waakhond; en een juist ingesteld gemoed geraakt men even vlug kwijt als een hert in het woud; een haatdragend gemoed is even moeilijk te verwijderen als letters gegrift in rots; een juist ingesteld gemoed gaat even vlug verloren als letters die men in het water tekent. Waarlijk, in dit leven is het een uiterst moeilijk iets, dat streven naar Verlichting!

10. Er was eens een jonge man, die Srona heette, geboren in een rijke familie maar geplaagd met een zwakke gezondheid. Hij verlangde zeer ernstig naar Verlichting en werd een getrouw discipel van de Boeddha. Op het pad ter Verlichting, spande hij zich zozeer in dat tenslotte zijn voeten helemaal bebloed waren.

De Verhevene had medelijden met hem en zei: „Srona, mijn zoon, heb je ooit harp leren spelen? Dan weet je dat een harp geen goede muziek maakt als de snaren te straf of te los gespannen zijn. Ze maakt goede muziek enkel wanneer alle snaren heel juist gespannen staan.

„De oefening om Verlichting te bereiken is als het stemmen van de harpsnaren. Je kan geen Verlichting bereiken als snaren van je geest te straf of te los gespannen zijn. Je moet bedachtzaam zijn en met verstand tewerk gaan.”

Srona wist zeer wijselijk van deze woorden te profiteren en bereikte uiteindelijk hetgeen hij zocht.

11. Er was eens een prins die heel handig was in het gebruik van de vijf wapens. Op een dag keerde hij na zijn

training naar huis terug en ontmoette een monster met een onkwetsbare huid.

Het monster bedreigde hem, maar de prins was voor niets bevreesd. Hij schoot een pijl af, maar deze viel neer zonder het monster te deren. Daarop wierp hij zijn speer, maar deze drong niet in de huid van het beest. Daarop slingerde hij een werpspies, maar ook deze kon het monster niet kwetsen. Hij trok dan zijn zwaard en ging hiermee het monster te lijf, maar het zwaard brak. Dan viel hij het ondier aan met vuisten en voeten, maar dit had niet veel zin, want het monster omvatte hem in zijn reusachtige armen. De prins wilde dan zijn hoofd als wapen gebruiken, maar het was allemaal tevergeefs.

Het monster sprak: „Weerstand bieden is nutteloos; ik vreet je toch op.” Maar de prins antwoordde: „Je kanwel denken dat ik al mijn wapens opgebruikt heb en dus hulpeloos ben, maar toch hou ik nog een wapen over. Wanneer je me opvreet, zal ik je vernietigen van binnenin je maag.”

De moed van de prins verstoorde het monster en het vroeg: „Hoe kan je dat doen?” De prins antwoordde: „Door de kracht van de Waarheid.”

Daarop liet het monster hem vrij en smeekte hem in die Waarheid onderricht te worden.

De lering van deze fabel is volgelingen aan te moedigen in hun inspanningen te volharden en onbevreesd te zijn bij tegenslagen.

12. Zowel hatelijke zelfbevestiging als schaamteloosheid

Het Pad ter Verwezenlijking

zijn beledigingen voor het mensdom; bescheidenheid en schaamtegevoel beschermen echter de menselijke wezens. De mensen eerbiedigen hun ouders, ouderen, broers en zusters omdat ze gevoelig zijn voor oneer en schaamte. Na rijpe overweging, is het beter alle zelf-achtbaarheid van zich af te houden door andere mensen in't oog te houden.

Wanneer een mens over een berouwvol gemoed beschikt, zullen zijn zonden verdwijnen; maar kent hij geen spijtgevoel, dan zullen zijn zonden voortduren en hem voor altijd veroordelen.

Het is enkel hij die de ware lering precies begrijpt, de ware betekenis ervan en de betrekking tot hemzelf doorgrondt, die er voordeel uit kan halen.

Wanneer iemand enkel de ware lering aanhoort, maar ze zich niet eigen maakt, die zal mislukken in zijn streven naar Verlichting.

Vertrouwen, bescheidenheid, nederigheid, energie en wijsheid zijn de grote krachtbronnen voor wie naar Verlichting streeft. Onder deze is wijsheid wel de krachtigste, de overige zijn enkel aspecten van die wijsheid. Wanneer iemand tijdens zijn beoefening, zich met wereldse zaken bezighoudt, genoegens schept in ijdel gepraat of in slaap valt, dan valt hij van het pad ter Verlichting af.

13. Bij de beoefening met het oog op de Verlichting, zullen sommigen vlugger slagen dan anderen. Maar daarom moet men ook niet ontmoedigd worden wanneer men ziet dat anderen vlugger vorderen op het Pad.

Het Pad ter Verwezenlijking

Een man die de kunst van het boogschieten beoefent, die verwacht geen spoedig sukses; weet dat als hij geduldig oefent, hij steeds nauwkeuriger in het boogschieten wordt. Een rivier begint steeds als een kleine beek, maar wordt almaar breder totdat ze in de grote oceaan uitmondt.

Net zoals in deze voorbeelden, zal een mens die geduldig en standvastig de leer in de praktijk brengt, de Verlichting verwezenlijken.

Zoals reeds gezegd: wie zijn ogen open houdt zal overal de leer zien. Zijn mogelijkheden op Verlichting zijn dan ook eindeloos.

Er was eens een man wierook aan het branden. Hij stelde vast dat de reuk noch kwam noch ging, noch verscheen noch verdween. Deze onbeduidende vaststelling leidde hem tot Verlichting.

Er was eens een man die in zijn voet een doom kreeg. Hij voelde de scherpe pijn en de gedachte kwam in hem op dat die pijn slechts een reactie van de geest kon zijn. Uit deze kleine bedenking rees in hem de diepe gedachte op dat de geest op hol slaat wanneer hij niet beheerst wordt, en dat hij zuiver wordt als men erin slaagt hem meester te blijven. Vanhieruit bereikte hij wat later de Verlichting.

Er was eens een ander man die gierig aangelegd was. Op een dag was hij aan het overdenken hoe begerig en hebzuchtig zijn gemoed wel was. Hij realiseerde dat dergelijke hebberige gedachten slechts spaanders en sprokkelhout zijn die de wijsheid met één vlam verteert. Dit was het begin van zijn Verlichting.

Er is een oud gezegde: „Hou je gemoed vlak. Als het

Het Pad ter Verwezenlijking

gemoed vlak is, dan is ook de wereld vlak.” Bedenk dat alle onderscheid in de wereld veroorzaakt wordt door het onderscheid dat men in de geest maakt. In deze woorden ligt een pad ter Verlichting geborgen. Waarlijk, het aantal paden ter Verlichting is ontelbaar!

III

HET PAD VAN HET VERTROUWEN

1. Zij die hun toevlucht zoeken tot de drie juwelen, de Boeddha, de Dharma en de Samgha, worden volgelingen van de Boeddha geheten. De volgelingen van de Boeddha nemen de vier vormen van geestescontrole in acht: de gedragsvoorschriften, het vertrouwen, de gave en de wijsheid.

De volgelingen van de Boeddha beoefenen de vijf voorschriften: niet doden, niet stelen, geen overspel plegen, geen onwaarheid spreken, geen bedwelmende middelen gebruiken.

De volgelingen van de Boeddha hebben het volste vertrouwen in Boeddha's volmaakte wijsheid. Zij spannen zich in af te zien van begerigheid en zelfzucht en de deugd van gave te beoefenen. Zij begrijpen de wetmatigheid van oorzaak en gevolg, gedenken steeds de vergankelijkheid van het leven en schikken zich naar de regels van de wijsheid.

Een boom die naar het oosten overhelst zal naar het oosten vallen. Zij die naar Boeddha's leer luisteren en er hun vertrouwen in stellen, zullen even natuurlijk in Boeddha's Reine Land geboren worden.

2. Er is zeer terecht gezegd geworden dat wie zijn vertrouwen stelt in de drie juwelen van de Boeddha, de Dharma en de Samgha, de volgelingen van de Boeddha zijn.

Het Pad ter Verwezenlijking

De Boeddha is degene die de volmaakte Verlichting bereikt heeft en die zijn verwezenlijking gebruikt om geheel het mensdom te verlossen. De Dharma is de waarheid, is de geest van Verlichting en de lering die de Verlichting verkondigt en verklaart. De Samgha is de volmaakte gemeenschap van al wie de Boeddha en de Dharma volgt.

Wij spreken over het Boeddhaschap, de Dharma en de Gemeenschap waren het drie verschillende dingen, maar in werkelijkheid zijn ze één. De Boeddha is gemanifesteerd in zijn Leer en is verwezenlijkt door zijn gemeenschap. Daarom is vertrouwen in de Leer en in de Gemeenschap meteen ook het vertrouwen in de Boeddha. Vertrouwen hebben in de Boeddha betekent meteen ook vertrouwen hebben in de Dharma en in de Gemeenschap.

Dat verklaart meteen waarom men bevrijd en verlicht wordt enkel door vertrouwen in de Boeddha te hebben. De Boeddha is de Volkomen Verlichte. Zijn liefde gaat tot elk wezen alsof het zijn eigen kind was. Wanneer men de Boeddha beschouwt als zijn eigen ouders, dan wordt men één met de Boeddha en bereikt men de Verlichting.

Wie op deze wijze de Boeddha beschouwt, zal door diens wijsheid gesteund en doordienens gave gesterkt worden.

3. Niets ter wereld is waardevoller dan het vertrouwen in de Boeddha. Enkel al het horen van Boeddha's naam en er vreugde in scheppen, ook al is het maar één kort ogenblik, is een onvergelijkbare verdienste.

Daarom moet men er vreugde in scheppen de lering

Het Pad ter Verwezenlijking

van de Boeddha te zoeken en te horen ondanks de gewelddadigheden die de gehele wereld vullen.

Het is moeilijk een leraar te vinden die de Dharma kan onderrichten; het is nog moeilijker een Boeddha te ontmoeten; maar het moeilijkst van al is toch diep vertrouwen in Zijn leer te koesteren.

Maar nu dat je eenmaal de Boeddha ontmoet hebt, wat toch al zo moeilijk is, nu dat je uiteengezet werd wat zo moeilijk uiteen te zetten is, nu zou je je moeten verheugen en diep vertrouwen in de Boeddha hebben.

4. Op de lange reis van het menselijke leven, is oprecht vertrouwen beste metgezel; op de lange tocht is het de beste verfrissing; het is de grootste schat.

Het vertrouwen is de hand die de Leer ontvangt; het is de zuivere hand die alle deugden ontvangt. Waar vertrouwen is het vuur dat de onreinheden van de wereldse begeertes verteert; het neemt de zware last van de schouders af, het is de gids die de juiste weg wijst.

Dit vertrouwen neemt begeerte, angst en hoogmoed weg. Het leert vriendelijkheid en eerbied voor anderen; het bevrijdt uit de boeien van de omstandigheden; het schenkt moed om aan problemen het hoofd te bieden; het geeft de kracht aan de verleidingen te weerstaan; het biedt de mogelijkheid de eigen handelingen zuiver te houden en het verrijkt de geest met wijsheid.

Vertrouwen is de aanmoediging wanneer de weg te lang, te pijnlijk is. Vertrouwen leidt tot Verlichting.

Het Pad ter Verwezenlijking

Vertrouwen doet ons aanvoelen dat we in de aanwezigheid van de Boeddha zijn; het brengt ons waar Boeddha's arm ons een steun biedt. Vertrouwen verzacht ons hard zelfzuchtig gemoed, het brengt ons een geest van vriendschap en welwillendheid.

5. Zij die vertrouwen hebben, ontvangen de wijsheid Boeddha's leer te herkennen in alles wat ze horen. Zij die vertrouwen hebben, ontvangen de wijsheid te zien hoe alles slechts een verschijning is die opkomt uit de wetmatigheid van oorzaken en omstandigheden. Het vertrouwen schenkt hun dan de gave van geduldige aanvaarding en de mogelijkheid zich naar die omstandigheden te schikken.

Vertrouwen schenkt de wijsheid de vergankelijkheid van het leven te zien en de genade noch verrast noch bedroefd te zijn door wat gebeurt, zelfs niet met het voorbijvlieden van het leven, want het vertrouwen leert dat hoezeer ook de verschijnselen en de omstandigheden kunnen veranderen, de diepe waarheid van het leven steeds onveranderd blijft.

Het vertrouwen heeft drie kenmerken: berouw, blijde oprechte eerbied voor andermans verdienste en een dankbare aanvaarding van Boeddha's aanwezigheid.

Men moet deze aspecten van het vertrouwen aankweken. De mensen zouden gevoelig moeten worden voor hun feilen en onreinheden; zij zouden er beschaamd over moeten zijn en ze opbiechten; ze zouden met ijver het goede van anderen moeten prijzen; en ze zouden steeds moeten verlangen samen met de Boeddha te handelen en te

leven.

De geest van het vertrouwen is de geest van oprechtheid; het is een diepvoelende geest, een gemoed dat oprecht blij is door Boeddha's Kracht naar Boeddha's Reine Land gevoerd te worden.

Daarom geeft de Boeddha aan vertrouwen een kracht die de mensen naar het Reine Land voert, een kracht die ze zuiver maakt, een kracht die ze tegen hun zelf-begoocheling veilig stelt. Zelfs al hebben ze dit vertrouwen maar voor één enkel klein ogenblik, wanneer zij Boeddha's naam doorheen het heelal horen, dan zullen zij hierdoor naar zijn Reine Land gevoerd worden.

6. Vertrouwen is niet zo maar iets dat bij de wereldse geest bijgevoegd wordt, maar het is de manifestering van de Boeddha-natuur die aan het gemoed eigen is. Wie de Boeddha begrijpt, is zelf een Boeddha; wie diep vertrouwen heeft in de Boeddha, neemt zelf deel aan het Boeddhaschap.

Maar het is erg moeilijk die eigen Boeddha-natuur te ontdekken en te herkennen; het is moenilijk een zuiver gemoed te handhaven in het voortdurend op- en neergaan van begeerte, haat en wereldse driften. Toch geeft het vertrouwen hiertoe het vermogen.

Men vertelt dat in het woud van de giftige Erandabomen enkel Eranda-bomen kunnen groeien, maar niet de welruikende Chandana. Het is een wonder wanneer een Chandana-boom in een Eranda-woud groeit. Evenzo is het een wonder wanneer diep vertrouwen in de Boeddha

Het Pad ter Verwezenlijking

openbloeit in's mensen hart.

Daarom zegt men dat het vertrouwen in de Boeddha Een „wortelloos” vertrouwen is: het heeft geen wortels waarmee het in's mensen gemoed groeien kan; het wortelt immers in de mededogende geest van de Boeddha.

7. Vertrouwen is daarom vruchtbaar en heilig, maar het is moeilijk te wekken in een ijdel gemoed. Er zijn immers in de schaduwpartijen van de menselijke geest vijf vormen van twijfel die erop uit zijn het vertrouwen te ontwrichten.

Zo is er in de eerste plaats de twijfel aan Boeddha's wijsheid; ten tweede de twijfel aan Boeddha's leer; ten derde de twijfel aan de persoon die Boeddha's leeruitleenzet; ten vierde de twijfel aan de betrouwbaarheid van de methodes voorgesteld om het Edele Pad te volgen; en ten vijfde is er de kans uit hoogmoed en ongeduld aan de oprechtheid van anderen, die Boeddha's leer begrijpen en volgen, te twijfelen.

Waarlijk, er is niets venijnigers dan twijfel. Twijfel scheidt de mensen van elkaar. Het is een vergift dat hechte vriendschap ontbindt en de aangenaamste relaties afbreekt. Het is een kwetsende pijnlijke doorn; het is een moordend zwaard.

Lang geleden werden de fundamenten van het vertrouwen door het mededogen van de Boeddha geplant. Wie vertrouwen heeft, heeft dit feit gerealiseerd en is de Boeddha dankbaar voor goedheid.

Men mag nooit vergeten dat het niet uit eigen mededogen is dat het vertrouwen in het gemoed ontwaakt,

Het Pad ter Verwezenlijking

maar uit het mededogen van de Boeddha, dat lang geleden zijn reine licht van vertrouwen in de menselijke geest liet schijnen om er het duister van de onwetendheid te verdrijven. Wie nu de vreugde van dit vertrouwen kent, is de ware erfgenaam.

Ook al leeft men een gewoon, dagelijks leven, toch kan men in het Reine Land geboren worden, een door vertrouwen ontwaakte dank zij Boeddha's mateloze mededogen.

Moeilijk is het in deze wereld geboren te worden. Moeilijk is het de Leer te horen. Moeilijker nog is het opwekken van vertrouwen. Daarom zou iedereen zich tot het uiterste moeten inspannen naar het onderricht van de Boeddha te luisteren.

IV GEWIJDE UITSPRAKEN

1. „Hij beledigde me, hij lachtte me uit, hij sloeg me.”
Wie zo denkt en blijft denken, in hem zal gramschap blijven.

Gramschap verdwijnt niet zolang er gedachten van wrevel in de geest aanwezig blijven. Gramschap zal verdwijnen zodra de gedachten van wrevel vergeten zijn.

Als een dak slecht gemaakt of vervallen is, dan lekt de regen in het huis binnen; evenzo lekken begeertes in het gemoed dat ongeoeffend of onbeheerst is.

Niets doen is een binnenweg van de dood; ijverig zijn is een weg van het leven; dwazen brengen hun tijd ijdel door; wijzen zijn steeds ijverig.

Een pijlenmaker tracht zijn pijlen zo recht mogelijk te maken; een wijs mens tracht zijn geest zo recht mogelijk te maken.

Een troebel gemoed is altijd in de weer, springend naar hier en naar daar, het is moeilijk te beheersen. Maar een rustig gemoed is in vrede; daarom is het wijs zijn gemoed te beheersen.

Het is het eigen gemoed van de mens, en niet zijn vijand, die hem tot het verkeerde verleidt.

Wie zijn gemoed veilig stelt tegen begeerte, haat en dwaasheid, die geniet een ware en blijvende vrede.

2. Mooie woorden die men niet in toepassing brengt, zijn als een sierlijke bloem zonder geur.

De reuk van een bloem gaat niet tegen de wind in; maar de verdienste van een goed mens gaat wél tegen de wind de wereld in.

De nacht schijnt lang voor slaaploze, de dagtocht schijnt lang voor de vermoeide reiziger; evenzo schijnt de tijd van begoocheling en lijden lang toe aan de mens die de juiste leer niet kent.

Op reis, zou men een gezelschap van zelfde mentaliteit of van een beter gemoed moeten hebben; beter is het alleen te reizen dan in het gezelschap van een dwaas.

Een onoprecht en slecht vriend dient men meer te vrezen dan een wild beest; het wilde beest kan je lijf bezeren, maar een slecht vriend kwetst je gemoed.

Zolang een mens zijn eigen geest niet in bedwang kan houden, hoe kan hij dan genoeg scheppen in gedachten als „Dit is mijn zoon” of „Dit is mijn rijkdom”? Een dwaas mens lijdt onder zulke gedachten.

Dwaas te zijn en weten dat men dwaas is, is beter dan dwaas te zijn en menen dat men wijs is.

De lepel kent de smaak van het voedsel niet; evenmin verstaat de dwaas de wijsheid van de wijze met wie hij omgaat.

Het kan lang duren eer verse melk stremt; evenzo kunnen onheilzame daden lang laten wachten op hun gevolgen. Onheilzame daden zijn als kooltjes vuur die inde asse liggen smeulen, maar een grote brand kunnen

Het Pad ter Verwezenlijking

veroorzaken.

Een mens is dwaas naar rang, eer, rijkdom te streven, want dat brengt nooit geluk, enkel maar zorg en leed.

Een goed vriend die op je gebreken en onvolmaakt-heden wijst en die het slechte afraadt moet geërbiedigd worden als iemand die het geheim van een verborgen schat mededeelt.

3. Een mens die blij is dat hij goed onderricht ontvangt, zal in vrede slapen, want zijn gemoed is hierdoor gereinigd.

De timmerman probeert zijn balk recht te maken; een pijlenmaker probeert zijn pijlen uit te balanceren; wie een irrigatiegeul graaft, probeert het water zachtjes te laten lopen. Evenzo zal de wijze man zijn gemoed bedwingen om het zo zacht en zo recht mogelijk te laten werken.

Een groot rotsblok wordt niet door de wind gestoord; het gemoed van een wijs mens wordt niet gestoord door eerbetuigingen of smaad.

Zichzelf beheersen is een grotere overwinning dan het heersen over duizenden.

Een enkele dag leven en een goede leer aanhoren is beter dan honderd jaar te leven zonder leer.

Zij die zichzelf eerbiedigen moeten voortdurend op hun hoede zijn aan boze neigingen toe te geven. Minstens eenmaal in hun leven moeten ze vertrouwen wekken, hetzij in hun jeugd, hetzij in hun rijpe leeftijd hetzij in hun ouderdom.

De wereld staat in brand met de vlammen van

begeerte, haat en dwaasheid; men moet zo vlug mogelijk deze gevaren ontlichten.

De wereld is als een luchtbel, als het vluchtige weefsel van een spinneweb, als een vlek op een vuile kruik. Daarom moet men voortdurend de reinheid van zijn gemoed beschermen.

4. Het kwade vermijden, het goede nastreven, het gemoed rein houden: dat is de kern van de leer van alle Boeddha's.

Volharding is een van de moeilijkste disciplines; maar het is slechts hij die volhardt die de overwinning behaalt.

Wie wrevelig is, moet de wrevel wegnemen; droef is, moet de droefnis wegnemen; wie begerig is, moet de begeerte wegnemen. Om een zuiver, onzelfzuchtig leven te leiden, moet men niets van zijn weelde als eigen beschouwen.

Gezondheid is een groot voordeel; tevredenheid met hetgeen men heeft is beter dan het bezit van de grootste rijkdommen; geacht worden als een betrouwbaar mens is de hoogste blijk van waardering; de Verlichting verwezenlijken is het hoogste geluk.

Wie het boze schuwt, een vredig hart heeft, vreugde vindt in het aanhoren van de leer, wie deze gevoelens heeft, die is vrij van angst.

Wees niet gehecht aan de dingen waar je van houdt, heb geen hekel aan de dingen waar je niet van houdt.

Het Pad ter Verwezenlijking

Treurnis, angst en verslaving komen uit je lusten en niet-lusten.

5. Roest groeit uit het ijzer vernietigt het; evenzo groeit het boze uit's mensen geest en vernietigt die.

Een schriftuur die niet met oprecht gemoed gelezen wordt, is dra met stof bedekt; een huis dat niet hersteld wordt als er iets stuk is, wordt bouwvallig; een nalatig mens gaat vlug slechte wegen op.

Onreine daden bevlekken een vrouw; schrielheid bevlekt geschenk; onheilzame handelingen bezoedelen niet enkel dit bestaan, maar ook latere levens.

Maar de bezoedeling die men het meest moet vrezen, dat is de bezoedeling van onwetendheid. Een mens kan niet hopen lichaam of geest te reinigen zolang de onwetendheid niet verwijderd is.

Het is gemakkelijk in schaamteloosheid te vervallen, vrijpostig en brutaal als een kraai te worden, anderen te kwetsen zonder enig gevoel van spijt.

Het is immers waarlijk moeilijk nederig te zijn, respect te betonen, vrij te zijn van alle gehechtheden, in daden en gedachten rein te blijven en wijs te worden.

Het is spotgemakkelijk op de fouten van anderen te wijzen, maar moeilijk de eigen fouten toe te geven. Men verkondigt luidop andermans zonden, maar steekt de eigene zorgvuldig weg, zoals een speler zijn troef verbergt.

In de hemel laten noch de vogel noch de rook noch de storm hun spoor achter; in een verkeerde lering is er

geen spoor van Verlichting. Niets in de wereld is blijvend, maar een verlicht gemoed blijft onverstoord.

6. Net zoals een wapenknecht de burchtpoort bewaakt, evenzo moet men zijn geest bewaken tegen vijanden van buiten en vijanden van binnen; dit mag geen ogenblik verwaarloosd worden.

Iedereen is heer over zichzelf, een oase waarop vertrouwd kan worden. Daarom dient iedereen zijn eigen behoeder te zijn.

De eerste stappen naar geestelijke vrijheid van wereldse banden en boeien zijn de eigen geest te beheersen, ijdel gepraat stil te leggen en indachtig te worden.

De zon maakt de dag helder, de maan maakt de nacht mooi; discipline verhoogt de waardigheid van de krijgsman. Meditatie siert de zoeker naar Verlichting.

Wie onbekwaam is zijn vijf zintuigen, ogen, oren, neus, tong en lichaam, te bewaken en bekoord wordt door zijn omgeving, hij is niet geschikt voor Verlichting. Wie oplettend de poorten van de vijf zintuigen bewaakt en zijn geest onder controle houdt, hij is geschikt voor Verlichting.

7. Wie beïnvloed wordt door zijn sympathieën en antipathieën kan de ware zin van de omstandigheden niet begrijpen en wordt er allicht door overmeesterd; wie vrij is van bindingen en gehechtheden kan de omstandigheden degelijk begrijpen; voor hem worden alle dingen nieuw en betekenisvol.

Het Pad ter Verwezenlijking

Vreugde volgt op verdriet, verdriet volgt op vreugde, maar wie niet meer discrimineert tussen vreugde en verdriet, tussen goed en kwaad, die kan de vrijheid verwezenlijken.

Zich vooraf zorgen maken of natreuren om watvoorbij is, dat is als gesneden gras dat door de wind weggewaaid wordt.

Het geheim van lichamelijke en geestelijke gezondheid, dat is niet over het voorbije te treuren noch zorgen te maken om de toekomst of in alles tegenspoed te voorzien, maar in het heden te leven met ernst en wijsheid.

Vertoef dus niet in het verleden, droom ook niet van de toekomst, concentreer je gemoed op het huidige ogenblik.

Het is heilzaam de plicht van vandaag goed en feilloos te vervullen; vermijd ze niet, stel ze niet uit tot morgen. Door nu te handelen, kan men een goede dag beleven.

Wijsheid is de beste gids, vertrouwen is de bestemetgezel. Men spanne zich in uit het duister van onwetendheid en lijden te ontsnappen naar het licht vande Verlichting.

Een mens die lichaam en gemoed beheerst, legt hiervan getuigenis af in zijn heilzame daden. Dit is een heilige plicht. Het vertrouwen wordt dan zijn grote rijkdom; oprechtheid geeft aan zijn leven een zoetesmaak; deugden vergroten wordt zijn taak.

Tijdens de reis van het leven is vertrouwen de

Het Pad ter Verwezenlijking

voedselvoorraad, heilzame daden zijn de veilige schuilplaats, wijsheid is het licht van de dag, juiste aandacht is de bescherming's nachts. Leeft een mens een rein leven, dan kan niets hem deren; heeft hij de begeerte overwonnen, dan kan niets zijn vrijheid beperken.

Men moet zichzelf vergeten ten voordele van zijn gezin, zijn gezin vergeten ten voordele van zijn dorp, zijn dorp vergeten ten voordele van zijn land; en men moet alles vergeten ten voordele van de Verlichting.

Alles is veranderlijk, alles verschijnt en verdwijnt weer; er is geen zalige vrede vooraleer men leven en dood overschreden heeft.

